

Gladsaxe Kommune

Status for naturområder

Teknisk baggrundsrapport til naturplan

April 2008

COWI A/S

Parallelvej 2
2800 Kongens Lyngby

Telefon 45 97 22 11
Telefax 45 97 22 12
www.cowi.dk

Gldsaxe Kommune

Status for naturområder

Teknisk baggrundsrapport

April 2008

Dokument nr. P-68945-01
Revision nr. 04
Udgivelsesdato 3. april

Udarbejdet MMW, JFRA
Kontrolleret UVA
Godkendt UVA

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	4
1.1	Derfor skal vi have en naturplan i Gladsaxe kommune	4
1.2	Overordnet planlægning	5
1.3	Områder omfattet af naturbeskyttelsesloven og skovlovens bestemmelser	7
1.4	Internationale forpligtelser	8
1.5	Naturplanområderne	8
1.6	Beskyttelse kontra benyttelse	10
2	Bagsværd Sø	12
2.1	Frednings og beskyttelsesforhold	13
2.2	Landskab og kulturhistorie	14
2.3	Naturindhold	15
2.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	17
2.5	Særlige værdier, problemer og potentiale	20
3	Radiomarken	22
3.1	Frednings og beskyttelsesforhold	23
3.2	Landskab og kulturhistorie	23
3.3	Naturindhold	24
3.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	25
3.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	28
4	Bagsværd Søpark	30
4.1	Frednings og beskyttelsesforhold	31
4.2	Landskab og kulturhistorie	31
4.3	Naturindhold	32
4.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	33
4.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	35

5	Aldershvile Slotspark	36
5.1	Frednings og beskyttelsesforhold	37
5.2	Landskab og kulturhistorie	37
5.3	Naturindhold	39
5.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	39
5.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	41
6	Hareskoven beliggende i Kommunen	42
6.1	Frednings og beskyttelsesforhold	43
6.2	Landskab og kulturhistorie	43
6.3	Naturindhold	46
6.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	47
6.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	48
7	Nybropynnten, Nybro Åmose og bredareal ved Lyngby Sø	50
7.1	Frednings og beskyttelsesforhold	51
7.2	Landskab og kulturhistorie	51
7.3	Naturindhold	52
7.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	53
7.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	55
8	Smør- og Fedtmosen	57
8.1	Frednings og beskyttelsesforhold	58
8.2	Landskab og kulturhistorie	59
8.3	Naturindhold	60
8.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	64
8.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	65
9	Kagså-kilen/Kagsåparken	68
9.1	Frednings og beskyttelsesforhold	69
9.2	Landskab og kulturhistorie	70
9.3	Naturindhold	72
9.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	72
9.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	73
10	Høje Gladsaxe Park og Gyngemosen	74
10.1	Frednings og beskyttelsesforhold	75
10.2	Landskab og kulturhistorie	75
10.3	Naturindhold	76
10.4	Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed	79
10.5	Særlige værdier, trusler og potentiale	80

11	Øvrige naturområder og spredningskorridorer	82
11.1	Spredningskorridorer	83
11.2	Vandhuller	83
12	Referencer	88

1 Indledning

1.1 Derfor skal vi have en naturplan i Gladsaxe kommune

Gladsaxe Kommune er en fuldt udbygget bykommune med relativt lav andel af naturarealer. Kommunen har derfor en udfordring i at forvalte naturområder og parker på en måde, så de opfylder borgernes behov for rekreative aktiviteter - samtidig med at de landskabelige og biologiske værdier i områderne fastholdes og gerne forbedres.

Gladsaxe Kommune ønsker at få udarbejdet en naturplan, der kan give forslag til konkrete tiltag, der kan bevare og forøge kvaliteten af Gladsaxe Kommunes naturområder og større grønne områder. Naturplanen skal danne grundlag for forslag. Naturplanen skal tage hensyn til biologisk mangfoldighed og rekreative muligheder. Naturplanen skal være med til at beskytte naturværdierne for naturens skyld, samtidig med at den bidrager til at skabe mere opmærksomhed blandt kommunens borgere og politikere om naturen.

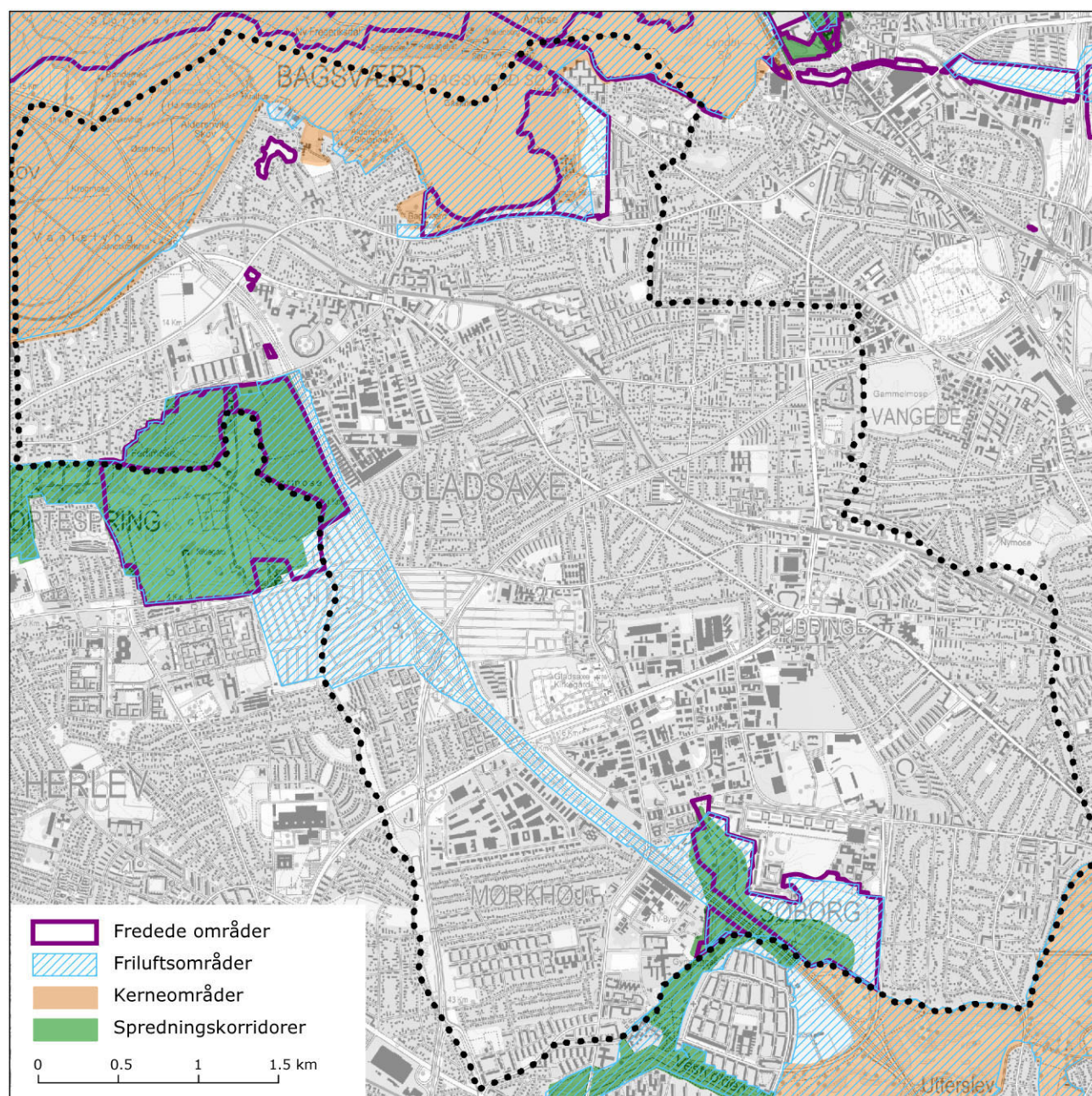
Formålet med en naturplan er:

- At sikre levesteder for dyr og planter
- At forbedre tilgængeligheden til, og den rekreative og oplevelsesmæssige værdi af kommunens naturområder og større grønne områder.
- At sikre at den rekreative benyttelse tilgodeser hensynet til dyre- og planteliv.
- At informere kommunens borgere og brugere af de grønne områder om dyre- og planteliv

Denne rapport skal danne grundlag for naturplanen ved at beskrive tilstanden, mulighederne og truslerne, i de offentligt tilgængelige naturområder og større grønne områder. Rapporten rummer en vurdering af de eksisterende forhold baseret på de oplysninger, der var tilgængelige marts 2009.

1.2 Overordnet planlægning

Naturplanen skal gennemføres indenfor rammerne af den gældende kommuneplan (Gladsaxe Kommune 2005). Derudover er der en række regionale planer, der har til formål at beskytte natur og grønne områder. Disse er nævnt nedenfor.

Figur 1.1 Oversigt over fredninger, friluftsområder, biologiske kerneområder og spredningskorridorer i Gladsaxe Kommune.

Fingerplanen

Med Fingerplanen af 1947 blev der tilvejebragt det første planlægningsmæssige grundlag for, hvordan hovedstaden kunne udvikle sig.

Landsplandirektiv Fingerplan 2007s formål er at fremtidssikre den oprindelige Fingerplan fra 1947 ved at give et fremadrettet fælles grundlag for de 34 ho-

vedstadskommuners planlægning. Fingerplan 2007 erstatter de overordnede retningslinjer for byudvikling og de regionale friluftsområder i HUR's Regionalplan 2005.

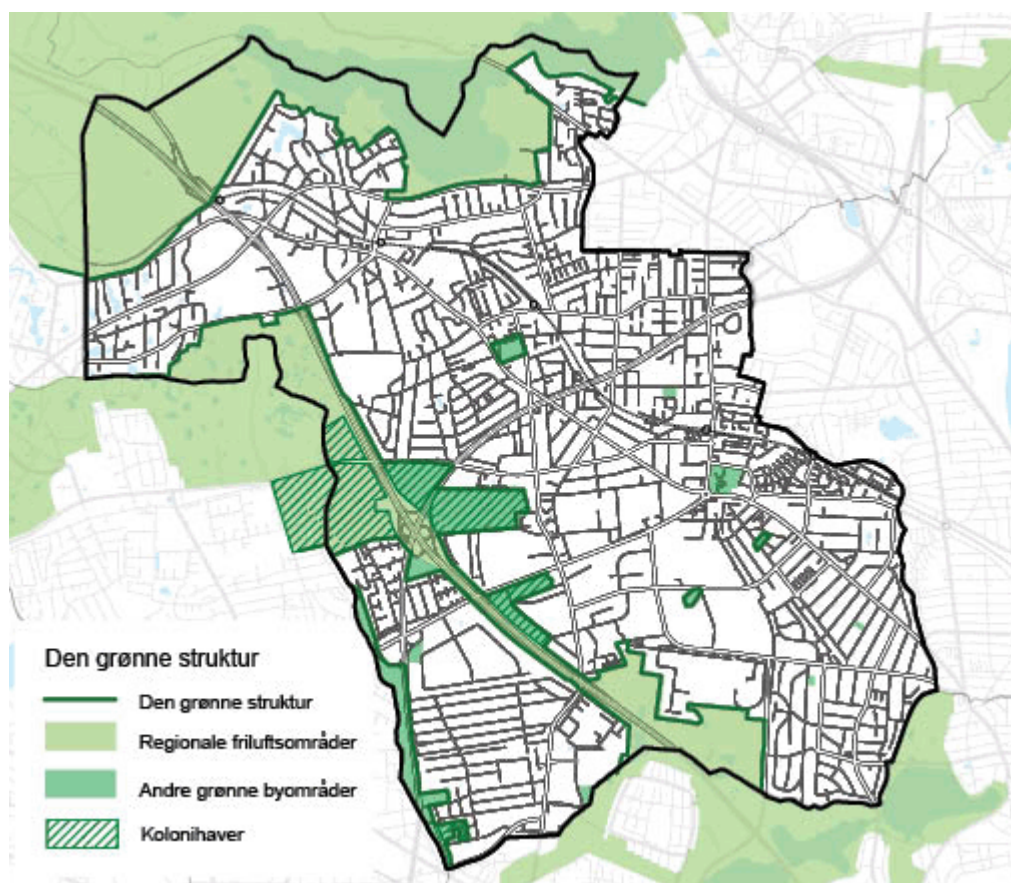
Strategiplan for
Hjortespringkilen

Strategiplanen udarbejdet i 1993 lægger op til at styrke Hjortespringkilens naturindhold og dermed dets funktion som biologisk spredningskorridor.

Regionplanens retningslinjer

De udpegninger der har til formål at beskytte natur, kulturhistorie, landskab og friluftsliv er vist på Figur 1.1. Biologiske kerneområder er større sammenhængende naturområder, der er særligt vigtige for plante- og dyrelivet) – ikke at forveksle med de internationalt udpegede Natura 2000-områder.

Regionplanens retningslinjer videreføres i den kommende kommuneplan 2009. Kommunens grønne struktur, se Figur 1.2 omfatter de arealer, der indgår i de regionale friluftsområder samt andre grønne byområder. Målsætningen fra regionplanen om at øge tilgængeligheden i de grønne områder videreføres også i den kommende kommuneplan.

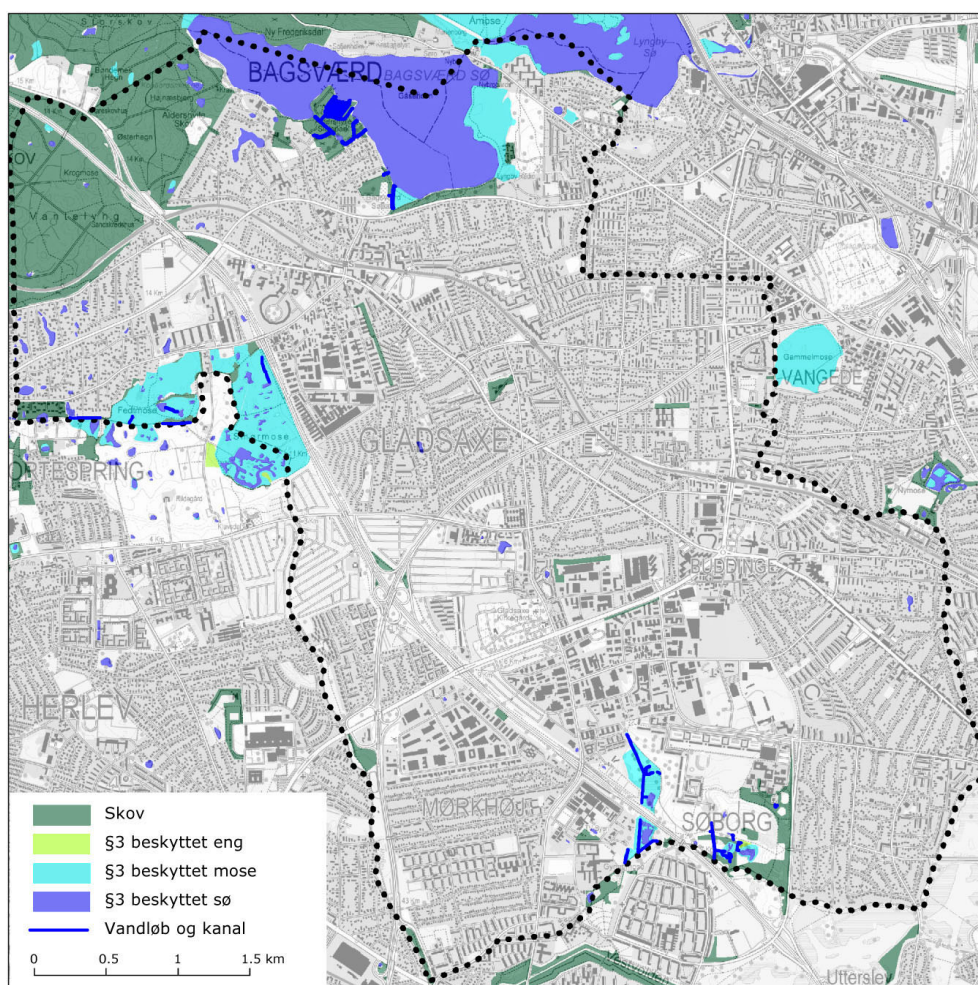
Figur 1.2 Den grønne struktur i Gladsaxe Kommune som den fremgår af forslag til Kommuneplan 2009.

1.3 Områder omfattet af naturbeskyttelsesloven og skovlovens bestemmelser

En række områder er beskyttet mod tilstandsændringer efter Naturbeskyttelsesloven (Lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007 om naturbeskyttelse). Formålet med loven er at værne om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag. Loven skal både beskytte dyr og planter og deres levesteder samt sikre befolkningen adgang til disse områder.

Fredninger

En række områder er fredet ved en særlig kendelse. De fredede områder er vist på Figur 1.1.

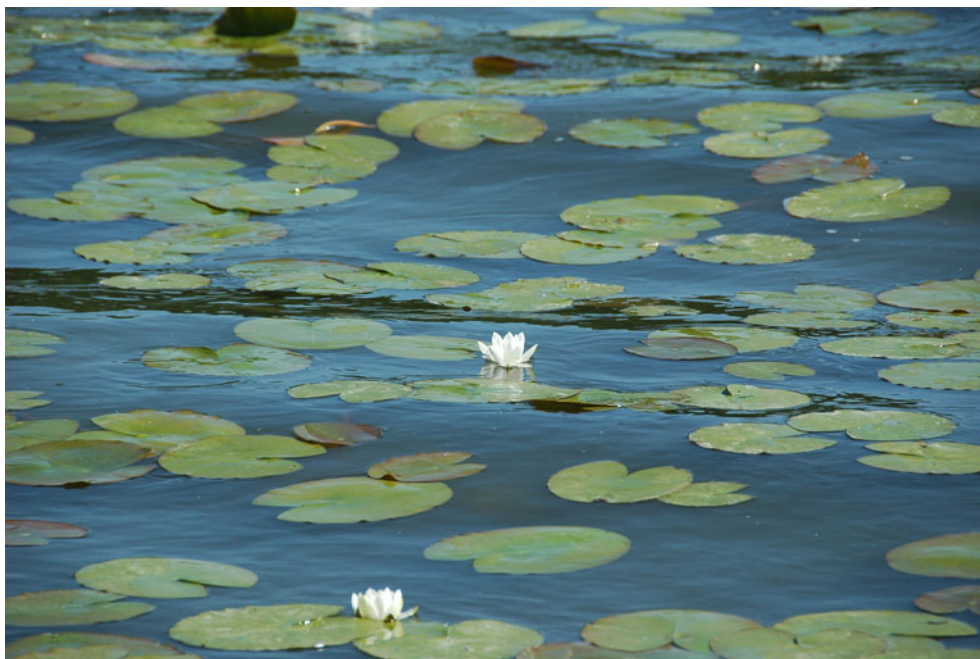
Figur 1.3 Oversigt over områder omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3 og fredskov i Gladsaxe kommune, baseret på digitale temaer fra Miljøportalen og Danmarks Miljøundersøgelers Areal Informations System.

Områder omfattet af naturbeskyttelseslovens §3

Naturbeskyttelseslovens § 3 omhandler generel beskyttelse af udvalgte naturtyper, således at der ikke må ske ændringer i tilstanden i disse områder. Områderne inkluderer bl.a. moser der udgør et areal over 2500 m², alle vandløb eller dele af vandløb, der er udpeget som beskyttede, samt alle søer over 100 m². De §3-beskyttede områder er vist på Figur 1.3. Der er dog ingen §3-beskyttede vandløb i Gladsaxe Kommune.

Fredskov

Endelig er en række områder belagt med fredskovspligt. Disse er vist på Figur 1.3. Ifølge lov om skove (bekendtgørelse nr. 793 af 21. juni 2007) er alle offentlige skove fredskov, hvilket vil sige, at der er forpligtelse til at anvende arealerne til skovbrugsformål. Det vigtigste krav er, at fredskovsarealerne skal være bevokset med skov. I fredskovene er der ligeledes forbud mod udstykninger, husdyrhold, byggeri og terrænændringer af forskellig art. Der skal tillige tages hensyn til fortidsminder og andre kulturhistoriske levn i skovene.

Figur 1.4 Nøkkeroser i Bagsværd Sø

Bilag IV-arter

1.4 Internationale forpligtelser

EF habitatdirektivets artikel 12 pålægger medlemsstaterne at indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, som er listet på direktivets bilag bilag IV. Beskyttelsen indebærer bl.a. forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes yngle- eller rasteområder. Følgende Bilag IV-arter forekommer med stor sandsynlighed i Gladsaxe Kommune:

- Spidssnudet frø
- Stor Vandsalamander
- Grøn mosaikgoldsmed
- Vandflagermus
- Dværgflagermus
- Brunflagermus
- Skimmelflagermus

1.5 Naturplanområderne

De områder, som er beskrevet i denne rapport, er de områder, der indgår i Gladsaxe Kommunes grønne struktur og er udpeget som regionale friluftsom-

råder. Derudover er medtaget strækningen langs Kagsåen, som er et vigtigt grønt byområde og en vigtig spredningskorridor, mens de udpegede kolonihaver ikke er medtaget. Disse områder er karakteriseret ved let tilgængelighed for offentligheden og har ofte et meget stort antal brugere. De 10 udvalgte naturplanområder er:

- 1 Bagsværd Sø
- 2 Radiomarken
- 3 Bagsværd Søpark
- 4 Aldershvile Slotspark
- 5 Dele af Hareskoven beliggende i Kommunen
- 6 Nybropynten og Nybro Åmose med bredareal ved Lyngby Sø
- 7 Smør- og Fedtmosen
- 8 Kagså-kilen/Kagsåparken
- 9 Høje Gladsaxe Park og Gygemosen
- 10 Øvrige naturområder og spredningskorridorer i kommunen.

For alle naturplanområderne er der udarbejdet et kort over eksisterende forhold. Disse kort (kort Bilag 1-9) findes bagerst i denne rapport. I de følgende kapitler gennemgås hver de 10 udvalgte naturplanområder, men hensyn til:

- Frednings og beskyttelsesforhold
- Landskab og kulturhistorie
- Naturindhold
- Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed
- Særlige værdier og potentiale.

Ud over de områder, der er gennemgået i denne plan, er der et stort antal mindre søer og vandhuller, hvoraf mange er levesteder for beskyttede dyrearter. Hertil kommer grønne områder omkring forter og gravhøje og en række grønne byområder, kolonihaver og private haver, som også har stor betydning som levested for småfugle, ugler, flagermus, egern, pindsvin og sommerfugle. Disse områder vil ikke blive behandlet detaljeret i naturplanen.

Tilgængelighed

Tilgængelighed er i denne rapport defineret som "muligheden for offentlig adgang til" naturområderne. Et områdes tilgængelighed vurderes på baggrund af stier, der fører hen til og ud i selve naturområdet. Eksempelvis vil en sø have en høj grad af tilgængelighed, hvis der går en offentlig sti hele veje rundt om søen langs søbredden, og hvis der flere steder er mulighed for adgang helt ned til vandfladen. Omvendt vil en sø have en lav tilgængelighed, hvis der kun er adgang for bredejerne omkring søen.

Områdesymboler

Til hvert af naturplanområderne er der udvalgt et symbol i form af et dyr eller en plante der er typisk for området, let genkendelig og har til formål at formidle områdets natur til borgere og brugere. Alle arterne findes i de pågældende områder og viser, på godt og ondt, hvilken naturtype og menneskelig påvirkning der er i områderne.

Figur 1.5 Gul Iris - Høje Gladsaxe parken

1.6 Beskyttelse kontra benyttelse

Kommunen rummer både steder med et parkagtigt præg, der udnyttes intensivt af mange mennesker, og områder der sjældent betrædes af mennesker, og hvor der ingen pleje sker. Følgende områder ligger i dag hen i en relativ uberørt naturtilstand:

- Ellesumpene ved Radiemarken og Nybropynten
- De indre, sumpede dele af Smør- og Fedtmosen.
- Den sydlige del af Gyngemosen

Andre områder har et meget stort publikum. Det gælder især området omkring Bagsværd og Lyngby Sø, hvor der færdes mange mennesker både på bredderne og på selve vandfladen. På trods af den intensive benyttelse af Bagsværd Sø til roning, kano- og kajaksejls, har det vist sig, at søen er levested for hvinand, der er en sjælden ynglefugl i Danmark. Nogle arter er således i stand til at habituere ("vænne sig til") til menneskers tilstedeværelse. Dette sker, når fuglene "erfarer" at menneskene ikke udgør en fare i det pågældende område. Dette hænger bl.a. sammen med, at der ikke drives jagt i områderne.

I forbindelse med natur-planarbejdet har der ikke kunne konstateres alvorlige problemer med den rekreative udnyttelse i forhold til slid på vegetationen.

Flere steder vil friluftslivet kunne intensiveres uden negative påvirkninger for naturen, det gælder bl.a. græsarealerne på Radiemarken, i Kagsåparken og i Høje Gladsaxe Park. Slid på arealerne, som følge af at folk færdes til fods, kan være med til at holde vegetationen i et ungt og dynamisk stadium, og forhindre at højt voksende græsarter bliver for dominerende.

Figur 1.6 Eksempel fra Høje Gladsaxe Park, hvor en trampet sti giver et område variation og plads til flere forskellige plantearter.

På skyggede skovklædte skrænter kan der opstå erosionsproblemer, som følge af slid især fra dæk. Skovbundsvegetationens tyndbladede urter er følsomme overfor mekanisk påvirkning. Som regel medfører dette dog kun lokale, æstetiske problemer, og ingen væsentlige tab af arter og biologisk værdi.

Andre vegetationstyper, der er følsomme overfor mekanisk slid, f.eks. hængesække, findes kun i meget lille omfang i Gladsaxe Kommune. Ofte ligger de i områder, der er sumpede og utilgængelige. Risikoen for negativ påvirkning, som følge af rekreativ udnyttelse, er derfor minimal, da folk i meget høj grad vil følge de anlagte stier gennem moseområderne.

De fleste konflikter mellem beskyttelse og benyttelse er snarere konflikter mellem brugergrupper, f.eks. mellem ejere af løse hunde og folk der kommer for at opleve det vilde dyreliv. Konflikterne kan også opstå mellem publikum og naboer til rekreative arealer. Det sker bl.a. at naboer føler sig generet af støj fra legepladser eller arrangementer i de rekreative områder. Endelig er der situationer, hvor der kan være meget efterladt affald eller hærverk på bænke og andet inventar. Dette er naturligvis en alvorlig gene for andre brugere af området, men det medfører sjældent ødelæggelse af naturområder og tab af biodiversitet.

2 Bagsværd Sø

Hvinand

Hvinand (*Bucephala clangula*) er fåtallig som ynglefugl i Danmark og er på rødlisten som næsten truet. Langt hovedparten af de ynglende danske hvinænder findes i Nordsjælland. Hvinanden yngler årligt med 5-6 par ved Nydam og 1-2 par ved Bagsværd Sø.

Hvinanden yngler normalt ved søer omgivet af løvskov. Reden anbringes i hule træer eller i redekasser opsat nær bredden af passende søer. Fremgangen i den danske bestand skyldes især opsætning af redekasser.

Udenfor yngletiden opholder hvinanden sig især på havet i lavvandede vige og fjorde. I træktiderne i vinterhalvåret opholder mange hvinænder fra det øvrige Skandinavien sig i Danmark, således at landet kan huse op til 100.000 hvinænder eller en tredjedel af den nordeuropæiske vinterbestand. Hvinanden må ligesom de fleste andre dykænder jages fra 1. oktober til 31. januar. Der skydes nu årligt knap 15.000 hvinænder i Danmark (dog ikke i Gladsaxe Kommune).

Hvordan ser den ud?

Hvinanden er en mellemstor dykand. Hannen har i yngledragt skinnende metalgrønt hoved med en stor hvid plet under det gule øje. Resten af fjerdragten er holdt i sort og hvidt. Hunnen er overvejende grå dog med hvide vingebånd og brunt hoved. Navnet skyldes, at svingfjerernes udformning gør, at vingerne synger i flugten.

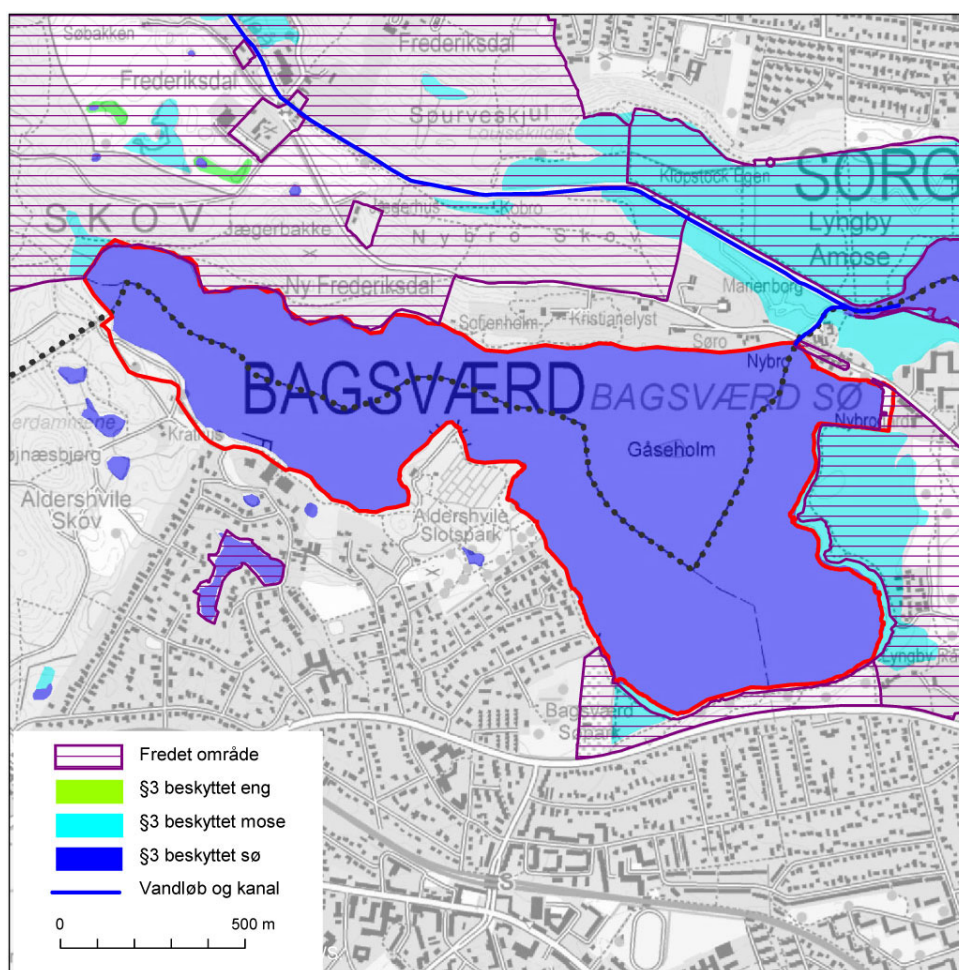
Hvad kan hjælpe arten?

Bestanden begrænses af mangel på egnede redesteder. Opsætning af redekasser og bevarelse af hule træer er til stor gavn for hvinanden.

2.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Naturplanområdet Bagsværd Sø omfatter udover selve søen også rofaciliteterne dvs. rostadion med tilskuertribunen ved målområdet, søbredden foran Bagsværd Roklub og Team Danmark Centret samt robanernes startområde ved Nybro. I området er også inkluderet stisystemet hele vejen rundt om søen, samt de stier der giver adgang til området. Følgende andre naturområder, som ligger i nær tilknytning til Bagsværd Sø, behandles i de følgende kapitler:

- Radiomarken
- Bagsværd Søpark
- Aldershvile Slotspark
- Aldershvile Skov

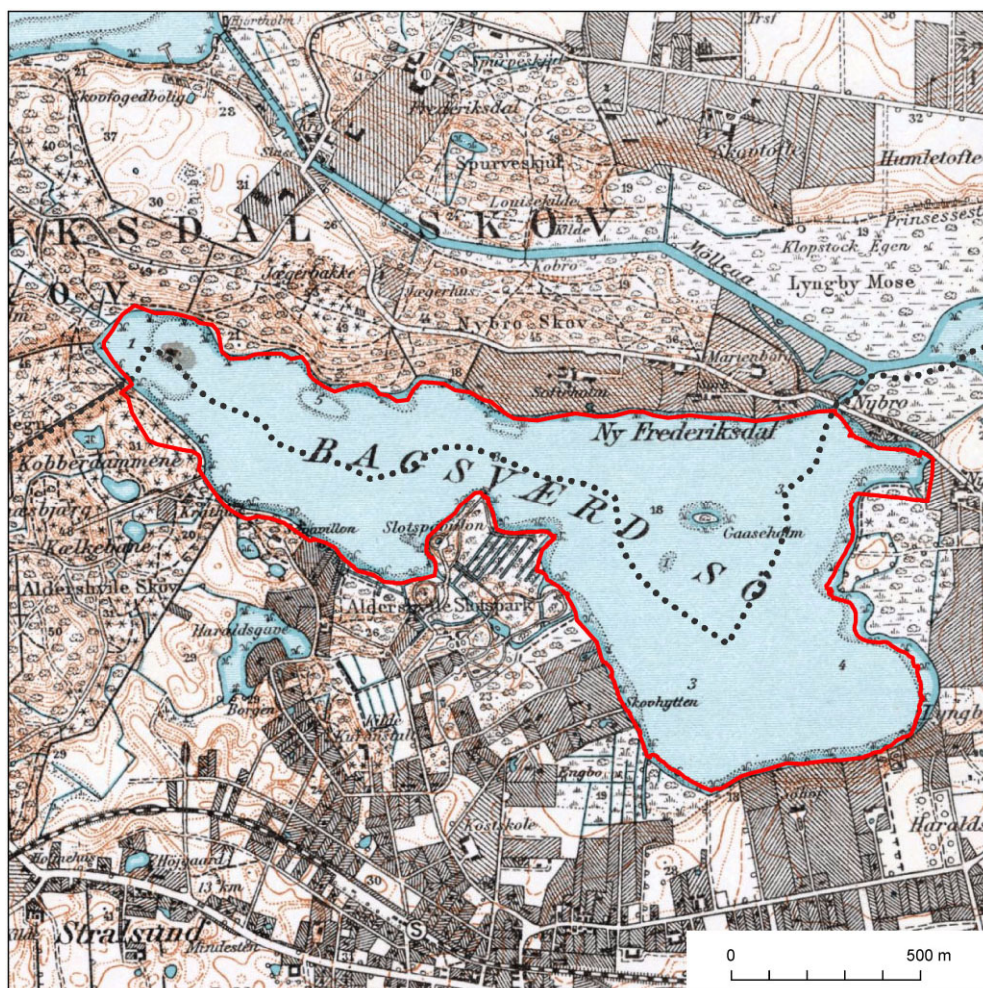

Figur 2.1 Grænser for eksisterende fredninger og §3 områder ved Bagsværd Sø. Grænse for det nye fredningsforslag rejst 25.06.2008 er IKKE vist på dette kort.

2.2 Landskab og kulturhistorie

Bagsværd Sø ejes af Gladsaxe Kommune og er på 119 ha. Søen er 2.165 meter på den længste strækning. I søen ligger den lille ø Gåseholmen.

Landskabet omkring søen er skabt under den sidste istid ved smeltevandets udgravende og aflejrende aktivitet. Københavns nordvestlige omegn er således karakteriseret ved et system af såkaldte tunneldale, dvs. lange dalstrækninger, der er blevet udformet af smeltevandsstrømme under kraftig trykpåvirkning under isen. Bagsværd Sø og de tilhørende naturområder hører til den sydlige gren af dette tunneldalssystem. Gennem dette tunneldalssystem flyder Mølleåen fra sit udspring lige vest for Bastrup Sø i vandskellet mellem Roskilde fjord og Øresund, herfra løber den igennem Mølleådal til Furesø og videre via Lyngby Sø gennem nedre Mølleådal til Øresund. Bagsværd Sø er en del af Mølleåsystemet og indgår som en del af en sammenhængende biologisk spredningskorridor fra Roskilde Fjord i vest til Øresund i øst.

Figur 2.2 Historisk Målebordsblad ca. 1930.

Landskabet omkring Bagsværd Sø er præget af menneskelig påvirkning i flere omgange. Både Bagsværd Sø og Lyngby Sø har fungeret som mølledamme, siden de første møller blev anlagt i Lyngby for omkring 1000 år siden. Det har

senere i 1300-1400 tallet ført til en vandstandsstigning på 1-1,5 m i Lyngby Sø og Bagsværd Sø. Det medførte, at ca. 100 ha omkring Bagsværd Sø blev oversvømmet, og at pynten ved Aldershvile blev reduceret væsentligt.

Kanalen som forbinder Furesøen med Bagsværd Sø og Lyngby Sø er anlagt som en del af København Landbefæstning. Den slyngede Mølleå, blev gravet ud og gjort bred og lige. Herved fik den kapacitet til at lede Furesøens vand ud, så det kunne oversvømme adgangsvejene mod København fra nord. Der blev aldrig brug for forsvarsanlægget, men fæstningskanalen har høj rekreativ værdi, og bruges blandt andet af de mange roere, kano- og kajaksejlere, der hele sommerhalvåret bevæger sig rundt i hele Mølleå-systemet.

Bagsværd Sø er landskendt som rosportssted og roning er derfor en vigtig del af områdets nyere tids kulturhistorie. Rosporten har haft fast tilholdssted ved Bagsværd Sø siden 1930'erne, hvor rostadion blev etableret. Rostadion blev udbygget i 1960'erne med anlæg af bl.a. tilskuerpladser i målområdet og udgravning til 6 robaner i startområdet. I 1987 blev robanerne uddybet. Det bortgravede materiale blev deponeret i søens nordside som en mindre ø og i Radiobugten, som dermed blev mere lavvandet.

2.3 Naturindhold

Naturtyper og tilstand

Bagsværd Sø og Lyngby Sø er fra naturens side næringsrige alkaliske søer, der indtil for 100 år siden var klarvandede. De havde dengang en udbredt undervandsvegetation bestående af 14 forskellige undervandsplanter bl.a. kruset vandaks, glinsende vandaks og aks-tusindblad samt et rigt og varieret dyreliv. På grund af kraftig forurening med spildevand fra både husholdninger og industri siden begyndelsen af 1900-tallet, var al undervandsvegetationen forsvundet i midten af 1950'erne.

Figur 2.3 Mange søger ned til Bagsværd Sø for at finde ro fra bylivet

Spildevandsforureningen er siden 1997 ophørt, bortset fra enkelte overløb fra kloaknettet med fortyndet spildevand ved kraftig nedbør. Søernes bundslam indeholder imidlertid store depoter af fosfor, som bevirker en høj egen belastning. Der er sket en væsentlig forbedring af vandkvaliteten i Bagsværd Sø, men den lever fortsat ikke op til målsætningen. Der kan derfor stadig være situationer med uklart vand og kraftig algevækst.

Kruset vandaks findes i Bagsværd Sø, og aks-tusindblad er fundet i Lyngby Sø ved tilløbet fra Furesøen. Det er således tegn på en vis forbedring af vandkvaliteten, men den opfylder langt fra deres målsætning i regionplanen om, at de skal have "et upåvirket eller kun svagt påvirket alsidigt dyre- og planteliv og gode hygiejniske forhold."

Der er stadig kun meget lidt bundvegetation i Bagsværd Sø. Flydebladsvegetationen er stedvis veludviklet med gul åkande og nøkkerose. I søens vestlige ende findes en kraftig grøde af bl.a. hornblad. I rørsumpen langs bredderne ses mange steder den gamle indførte lægeplante kalmus. Den nuværende tilstand i områderne omkring Bagsværd Sø fremgår af kortet i Bilag 1.

Figur 2.4 Lægeplanten kalmus vokser langs bredden af Bagsværd Sø.

2.3.1 Dyre- og planteliv

Flagermus

Flagermus fouragerer ofte over eller nær vandflader. Alle flagermus er opført på Habitatdirektivets bilag IV og er derfor omfattet af en streng beskyttelsesordning særligt for så vidt angår deres yngle- og rasteområder. Følgende arter er registreret ved Bagsværd Sø: Vandflagermus, brunflagermus, dværgflagermus, troldflagermus og skimmelflagermus. For alle disse arter er søen og dens umiddelbare omgivelser med god insektproduktion og med rigelig og varieret trævegetation et livsnødvendigt fourageringsområde. Det forventes at der er en eller flere ynglekolonier i området for alle 5 arter.

Fugle

Fuglelivet ved Bagsværd Sø er relativt rigt og varieret. På trods af den fortsat ringe (men dog lidt forbedrede) sigtddybde, og dermed begrænsede undervandsvegetation, og de mange rekreative aktiviteter på søfladen, har Dansk Ornitologisk Forening registreret en del tegn på, at fuglelivet er inde i en positiv udvikling specielt hvad angår ynglefuglene (fiskehejre, grågås og hvinand er indvandret som ynglefugle).

Ynglefuglene omfatter bl.a. følgende arter (2001-2006, med enkelte tilføjelser 2008, oplysningerne dækker både Bagsværd Sø og tilgrænsende naturområder): Toppet lappedykker, fiskehejre, knopsvane, grågås, gråand, svartbag, blis-høne, grønbenet rørhøne, hvinand, spurvehøg, tårnfalk, natugle, landsvale, sjagger og korttået træløber. Der har i 2008 været rekordmange landsvaler ynglende ved Bagsværd Sø, hvor de har deres reder bl.a. ved roklubbens bådehus. De lokale par + unger udgjorde min. 40 i august.

Rastefuglene på søen og i de tilgrænsende områder omfatter bl.a. følgende arter: Skarv, troldand, stor skallesluger, lille skallesluger, fjordterne, duehøg, fiskeørn, isfugl, lille flagspætte, vandstær, gråkrage og allike.

Antallet af rastende vandfugle er forholdsvis beskedent, og det skyldes muligvis de menneskelige aktiviteter på søfladen. Specielt Radiobugten kunne formodentlig rumme større flokke af rastende vandfugle uden for yngletiden, hvis der var lidt mindre aktivitet i dette område (Flensted, K. N pers. medd.).

Fisk

Søen domineres af meget individrige bestande af karpefisk som brasen og skalle. Situationen er både et resultat af den dårlige miljøtilstand og med til at fastholde denne. Karpefiskene æder det zooplankton, der kunne medvirke til en reduktion i algemængden. Desuden roder især brasen op i bunden og øger derved frigørelsen af næringsstoffer fra sedimentet. Sandart blev udsat i søen i 1952, og Bagsværd Sø er i lystfiskerkredse kendt som en meget god sandartsø. For 10 år siden var bestanden dog ramt af sygdom. Derudover findes bl.a. aborre, hork, gedde, karpe, og ål.

2.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

Bagsværd Sø byder på bynær natur og benyttes i dag af lystfiskere, kano, kajak og roere samt folk der benytter bådarten. Roningen foregår både i forbindelse

med dagsudflugter for familier og venner, motionsroning og kaproning på professionelt plan. Aktiviteterne der knytter sig til søen - bådarten, kano- og kajak, løbe- og gåture- tiltrækker mange mennesker både lokalt og fra hele Stor-københavn.

Tilgængelighed

Området er tilgængeligt via den offentlige sti, der løber rundt om hele Bagsværd Sø. Således har alle naturområderne fra Hareskoven i vest via stianlægget syd om søen til Aldershvile Slotspark og Bagsværd Søpark i østlig retning forbindelse med stierne i Radiomarken og videre mod nord til Nybro og Lyngby Sø.

Flere stier forbinder søen med villakvartererne der grænser op til parken. Alle stierne er velholdte og der er et stort antal bænke med affaldsspande placeret både ved søbredden samt i de forskellige delområder. Der er skiltning fra O4, der markerer, hvordan man kan komme i bil ned til parkeringspladserne nær søen.

Stien løber parallelt med søbredden. I Radiomarken er en del af stien forsynet med en granitstens kant, så den er velegnet til svagtseende (Blindestien). Stien omkring Bagsværd Sø benyttes flittigt af løbere, hundeluftere og mennesker, der ønsker at komme ud at gå.

Regattapavillionen er i dag en restaurant, der ligger i mellem roklubben og rostadion. Den blev opført i 1953 i anledning af dette års europamesterskaber i roning.

Figur 2.5 *Leg ved rostadion*

Roning

Naturkvaliteter, en central beliggenhed og et stort netværk af frivillige er vigtige forudsætninger for Bagsværd Sø's succes som rostadion. Bagsværd Søs Rostadion består af 6 robaner eller 9 baner til kano- og kajakroning samt tilskuerpladser og dommertårn. Banerne er 2.000 m lange. Startområdet ligger i den østlige ende af søen ved Nybro, og målområdet ligger i den vestlige ende ved Bøndernes Hegn. Anlægget bruges både til træning og til afvikling af lokale, nationale og internationale regattaer inden for roning, kano og kajak. Anlægget

er også hovedcenter for eliteudøvere under Team Danmark. Bagsværd Sø har gennem årene været vært for flere store, internationale stævner. I søens syd-vestlige hjørne findes både et større åbent areal og rostadions publikumtribune i forbindelse med søbredsstien.

Roning er ikke kun en sportsgren for eliteudøvere. Alle aldersgrupper kan have glæde af roning der giver god motion og socialt fællesskab, samtidig med at man får en naturoplevelse. Man kan bl.a. komme helt tæt på fiskehejre og top-pet lappedykker, som tilsyneladende ikke lader sig skræmme af robåde. Roning finder som regel kun sted i sommersæsonen.

Figur 2.6 Klassisk 2'er med styrmand på Bagsværd Sø.

Sejlads

I følge Reglementet for Bagsværd Sø gælder bl.a. følgende: Sejlads med robåde, sejlbåde, kanoer og kajakker er tilladt. Sejlads med motorbåde og windsurfing er forbudt uden særlig tilladelse. Sejlads nærmere end 50 m, samt ophold på Gåseholmen er ikke tilladt i fuglenes yngletid fra 1.4-31.7. Udenfor dette tidsrum er kun kortvarigt ophold tilladt.

Kano og kajak

Der har været udlejning af robåde og kanoer ved Nybro siden 1927. Desuden findes der kanoer i sejlklubben ved Radiomarken og ved Tyrolerhuset. Kanoture er meget brugt af børnefamilier og mennesker uden særlige forudsætninger.

Udnyttelse af vandfladen til rekreative aktiviteter er inde i en rivende udvikling. Specielt har de senere år mode i havkajak øget antallet af kajakroere i Bagsværd Sø. I modsætning til roning og kanosejlads finder kajakroning sted hele året.

Bådfarten

Bådfarten har eksisteret fra ca. 1890 og der sejles stadig med to af bådene fra bådfartens begyndelse. Prinsesse Alexandrine og Prins Christian. Bådfarten

sejler fast rutefart bl.a. på ruten Lyngby - Bagsværd fra første weekend i maj til sidste weekend i september. På ruten Lyngby - Bagsværd lægges ind til Nybro Kro, Sophienholm, Bagsværdvej, Aldershvile Slotspavillon og Regatta Pavillonen. Der returneres via Sophienholm og Nybro Kro.

Fiskeri

Fiskeri fra kommunens arealer er tilladt hele året med medegrej og med kastegrej i perioden 1.11-1.4. Fiskeri fra fartøjer er tilladt med kaste- og medegrej samt med liner fra båd. Der fiskes både fra fartøjer og fra de små broer langs søen.

Figur 2.7 Afslapning mellem sejlad

Vinteraktiviteter

Bagsværd Sø benyttes i kolde vintre til skøjteløb og isbådssejlad. Når søen er islagt og isen er godkendt til færdsel etableres ofte en fejlet isbane langs sydbredden ved Bagsværd Søpark. Når søen er islagt færdes en del mennesker tværs over vandfladen mellem Bagsværd og Sofienholm, selvom færdsel på isen sker på eget ansvar og kan være forbundet med fare.

2.5 Særlige værdier, problemer og potentiale

Særlige værdier og potentiale

- Landsvalen, der indgår i Gladsaxes byvåben yngler ved roklubben og nærliggende huse, det er i øjeblikket de eneste kendte yngleforekomster i kommunen
- Søen er levested for hvinand, der er en sjælden ynglefugl i Danmark. Forekomsten i Bagsværd Sø og Nydam medførte, at arten i 2007 blev valgt som Gladsaxe Kommunes særlige ansvarsart i forbindelse med Miljømisteriets nytårskort til kommunerne.
- Søen og dens omgivelser er et værdifuldt levested for flagermus.

- Mulighed for kano-, kajaksejlad og roning på søen.
- Rostadion bevirker, at der er livlig aktivitet i forbindelse med rekreativ roning samt roning på eliteplan. Rosporten afholder jævnligt stævner som tiltrækker publikum.
- Velfungerende stisystem til gåture, løb og cykling omkring søen har gjort området til et yndet udflugtsmål.
- Smukke udsigter til vandfladen fra stierne og tilsvarende smukke udsigter til skovklædte bredder fra vandfladen.
- Tursejlad med bådarten.
- Mulighed for medefiskeri.

Mangler og trusler

- Søen forventes ikke at kunne opfylde regionplanens målsætningskrav i 2015. Det vil kræve betydelige forbedringer, hvis søen skal kunne opfylde Vandrammedirektivets generelle krav om god økologisk tilstand.
- Der findes mink i området. Den amerikanske mink er en dyreart som er undsluppet fra minkfarme og derfor ikke er hjemmehørende i den danske natur. Minken udgør en alvorlig trussel for ynglende vandfugle, idet den plyndrer rederne.
- Stisystemet hele vejen rundt om søen er ufuldstændigt. Stien forløber stedvis inde i villabebyggelsen. På søens nordside (i Lyngby-Taarbæk Kommune) mangler en sti langs bredden og man er henvist til at følge fortov og cykelsti langs Nybrovej.
- De mangler en synlig sti der fører besøgende ned til Bagsværd Sø fra Bagsværd Bymidte.
- Der mangler klarere skiltning om fiskeriområder, gerne med informations-tavle om søens fiskearter med fredningstider og mindstemål.

3 Radiomarken

Rød-el

Rød-el (*Alnus glutinosa*) er et løvfældende, ofte flerstammet træ med en afrundet, tæt krone. Barken på gamle træer er grå med korte, lodrette furer. Bladene er runde /omvendt ægformede, mørkegrønne med rundtakket rand. Skudspidserne og de unge blade er klæbrige. Hanblomsterne ses som rakler allerede om efteråret. Blomstringen finder sted i marts-april før løvspring. De hunlige rakler kommer først til syne i løvspringet. De modner og bliver til de velkendte "elle-kogler". De er hos rød-el runde og langstilkede. Frøene spirer villigt.

Voksested og økologi

Rød-el danner skove på fugtig og mineralrig bund langs bække, åer, søer eller i moser overalt i Danmark. Rød-el trives bedst på steder med grundvandsbevægelse, men tåler også stillestående vand. El er de eneste danske træer, som kan tåle at stå med rødderne i vand hele året. Når gamle el gror i en mose, danner de tit stylterødder. Rødder har brug for ilt, og elletræet danner derfor nye rødder, der har en del oven over vandet. Dette er en tilpasning til svingende vandstand.

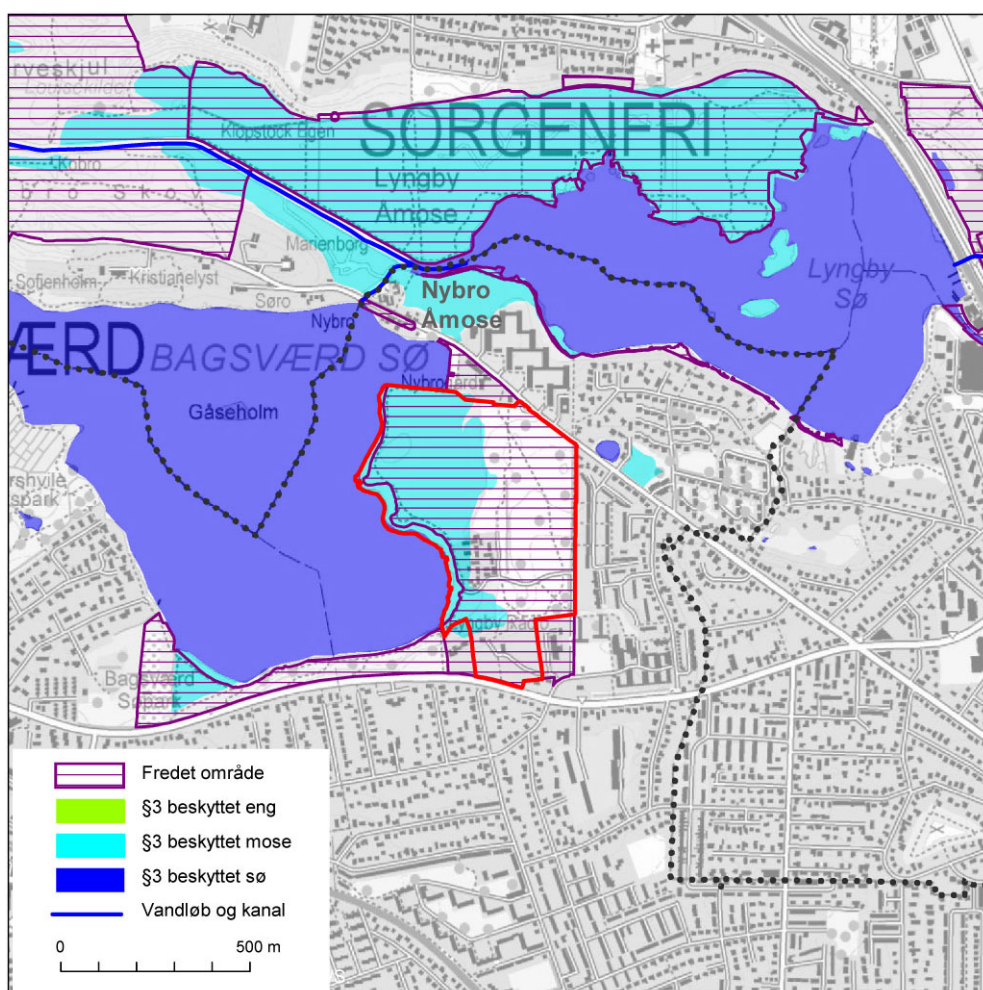
På elletræets rødder findes nogle knolde, som er dannet på grund af en svamp (*Frankia sp.*). Svampen hjælper træet med at få fat på kvælstof, som er et vigtigt næringsstof. Svampen kan optage kvælstof fra luften, og den giver noget af det videre til træet. Til gengæld får svampen sukkerstoffer fra træet til at leve af.

Anvendelse

Rødelens ved er gult lige efter, at træet er blevet fældet. Når veddet tørrer, bliver det rødbrunt og mat. Barken har været brugt til plantefarvning af garn. Rødel bliver brugt til møbler, til drejede ting og til modeller. Derudover bliver det brugt til brænde til røgerier, særligt til silderøgning samt til trækul. Rød-el er også den bedste træart til træsko. Det er fordi veddet er let, isolerer godt og er modstandsdygtigt over for vand. Da rød-el er meget holdbart under vand, er det gennem tiden blevet brugt til bropiller, bundgarns-pæle, både og til fundamenter for store huse, der skulle bygges på fugtige steder. Grenene bides normalt ikke af vildt, men frøene i de små koglelignende stande ædes af småfugle om vinteren.

3.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Radiomarken er et fredet område ved østenden af Bagsværd Sø. Radiomarken dækker 26 ha og afgrænses af Bagsværd Sø, Nybrogård, Nybrovej, Bagsværd Møllevej og Bagsværdvej. Arealerne omfatter åbne græsarealer, krat, skov og ellesump. Kommunen overtog dele af Radiomarken i 1978 og resten i 1983 og i 1993 blev hele området fredet.

Figur 3.1 Fredningsgrænser og §3 områder ved Radiomarken.

3.2 Landskab og kulturhistorie

Radiomarken indgår som en del af de natur- og parkområder, der omgiver Bagsværd Sø. For beskrivelse af områdets landskab henvises til kapitlet om Bagsværd Sø. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 2.

Baggrunden for det lidt usædvanlige navn skal søges i udviklingen af kortbølgeradioen i Danmark. Områdets navn kommer af, at det var her radiopioneren

Valdemar Poulsen gjorde sine første forsøg med radiobølger. På Nybrogårds jord oprettedes i 1905 "Poulsen og Pedersens traadløse Telegrafstation". buesender, der kunne sende trådløst. Otto Carl Frederik Blechingberg, som ejede Nybrogård på det tidspunkt, stillede et areal på 3½ tdr. land til rådighed for Valdemar Poulsen og hans eksperimenter. Inden da havde han eksperimenteret inde på Københavns brokvarterer, hvor han gentagne gange i forbindelse med sine eksperimenter afbrød strømmen hos alle de omkringboende.

Poulsen fik bygget to skure, hvor det ene "Esbjerghuset" blev købt af DR til en udstilling og er nu lagt i arkiv. Forsøgsstationen kom tidligt til at hedde Lyngby Radio, fordi de teknikere, der arbejdede på stedet kom fra København og tog toget hver dag til Lyngby og derfra med hestevogn fra jernbanestationen til radiostationen. I 1907 kunne Lyngby Radio kommunikere med skibe på afstande op til 2000 km. I 1914 blev Lyngby Radio stillet til rådighed for Staten og blev brugt som reserveanlæg for telegrafnettet under 1. Verdenskrig. I 1917 overtog Post og Telegrafvæsenet radiostationen, og i dag er Lyngby Radio den eneste kystradiostation i Danmark. Den kan modtage og sende beskeder til hele verden..

Figur 3.2 Ellesump i radiomarken

3.3 Naturindhold

Området består af lysåben ellesump med ret rig bundflora, krat og naturgræsarealer, hvoraf et delområde afgræsses af får. Flere steder i ellesumpen er der sumpkilder, en forholdsvis sjælden og særlig naturtype, der rummer store naturværdier. Ellesumpen ved Radiomarken er i rapport om vandområderne i Gladsaxe Kommune (Orbicon 2008), vurderet som værende af national betydning. De forskelligartede naturtyper betyder at området rummer levesteder for

en lang række forskellige arter. Fordelingen af naturtyper og den nuværende pleje fremgår af Bilag 2, Radiomarken, eksisterende forhold.

Pattedyr

Af flagermus er i 2007 registreret dværgflagermus, vandflagermus og brunflagermus, men alle arter, der kendes fra Bagsværd Sø med omgivelser (se under Bagsværd Sø), kan formentlig træffes i området. Alle flagermus er som nævnt omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV. Af ualmindelige pattedyr er der i 2007 registreret vandspidsmus, der er en forholdsvis sjælden art her i landet. Af mere almindelige arter findes bl.a. markmus, mosegris, ilder, brud, ræv og grævling.

Fugle

Udover den relativt iøjnefaldende og hørbare fiskehejrekoloni (25 par i 2008) er der set ynglende lille flagspætte i ellesumpen. Den er sjælden i DK. Desuden er der ofte rastende natugle i ellesumpen.

Padder og krybdyr

Spidssnudet frø og stor vandsalamander er fundet ynglende flere steder i området i 2007 (Orbicon 2008). Af mere almindelige arter findes stålorm, almindeligt firben, snog, butsnudet frø, grøn frø, skrubtudse og lille vandsalamander.

Hvirvelløse dyr

Der foreligger ikke fyldestgørende oplysninger, men en del vandhulstilknyttede arter er registreret i 2007. Her blev bl.a. fundet den sjældne sump-vindelsnegl, der er omfattet af EF-habitatdirektivets bilag II. Arter på bilag II har dog ingen særlig beskyttelse, undtagen hvor de er del af udpegningsgrundlaget for et Natura 2000 område.

Tidligere fandtes den rødlistede sommerfugl Violetrandet ildfugl (*Lycaena hippothoe*) på Radiomarken. Arten er dog ikke fundet her i de senere år, den er også forsvundet fra mange andre af sine tidligere levesteder i Nordsjælland. Lignende områder med ellesump i Lyngby Åmose er kendte for at rumme en række sjældne insekter, mange af disse kunne også tænkes at forekomme i områderne ved Radiomarken.

3.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

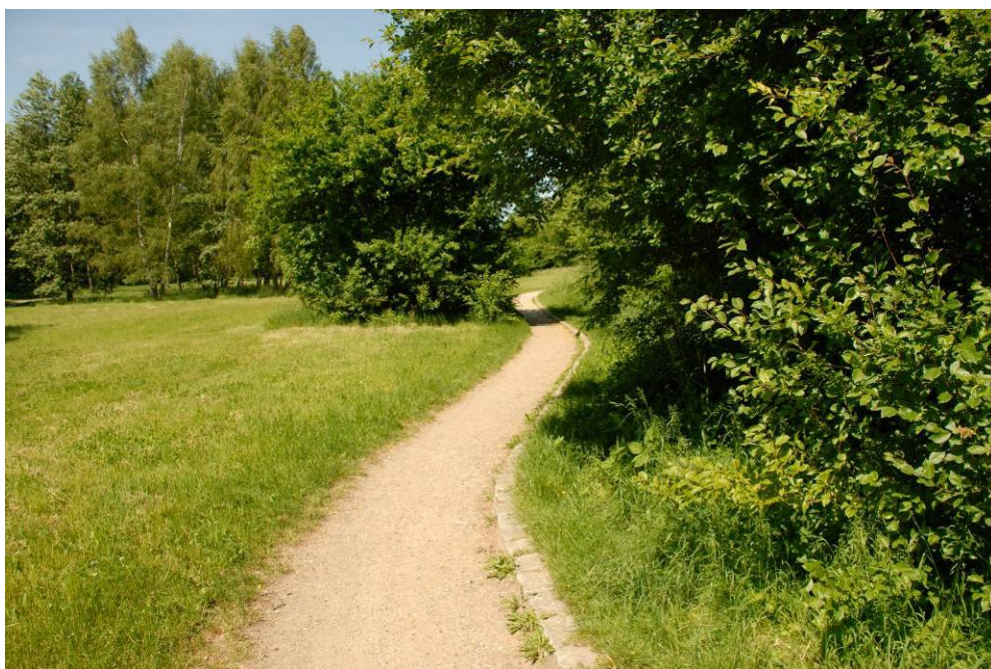
Radiomarken er et af områderne langs Bagsværd Søbred, hvor der normalt er livlig aktivitet i forbindelse med det udbud af rekreative faciliteter der findes her. Således ses grupper af mennesker ved Kano- og kajaklubberne i gang med at grille og spise, kanoer og kajaker tages i og ud af vandet ved bådebroerne, rollespil udspilles månedligt.

Figur 3.3 Afslapning ved søen

Tilgængelighed

Den velholdte offentlige sti, der løber rundt om Bagsværd Sø, løber også langs søbredden i Radiomarken. I alt er der 3 næsten parallelle stier, der løber fra Nybrovej og op til Valdemar Poulsens vej. Stien langs søbredden er i den ene side kantet med en række brosten der fungerer som ledelinje, så svagtseende også kan benytte stien og bænke, der er opstillet langs med. Stien har et forløb tilbage igennem det åbne græsareal.

Figur 3.4 Stien gennem radiomarkens græsareal er også udformet til svagtseende.

Der er bådebroer nær Nybro og i Radiobugten ved Kano- og kajakklubberne. Alle bådebroerne benyttes flittigt af lystfiskere, sejlere og til en stille stund. Kano- og kajakklubberne består af træhuse med sortbejsede facader. Nogle af husene benyttes af Dansk Kano- og kajakforbund og et - Gladsaxe Kommunes Natur og Sejlklub - benyttes året rundt af de kommunale daginstitutioner i forbindelse med udflugter og ekskursioner. Sejlklubben er åben hver onsdag om sommeren, hvor familier med børn i kommunens daginstitutioner kan tænde bål eller grill ved klubhuset og låne kanoer.

I tilknytning til Sejlklubben er der indrettet et større areal med bålpladser, borde og bænke i et slået græsareal. Ud mod Søstien er der opstillet en oplysningsstander. Dette område er forbundet, via en afmærket rute, til salamandersøen, en anden bålplads mellem kano-kajakklubberne og Gladsaxe Kommunes fritidsklub Klub 144, hvor der også er en bålplads. Mod Bagsværdvej ved Klub 144 afgræsses et område med får. Ved klub 144 findes også høns og kaniner, børn kan kigge på. Salamandersøen er en udgravet sø, der har formidlingsmæssigt formål. Søen benyttes også "uorganiseret" til at kigge på vandhulsdyr og rode i vandet.

Figur 3.5 Salamandersøen hvor man kan se forskellige vandhulsdyr på tæt hold

Der afholdes årligt en uges aktiv naturlejr ved Gladsaxe Kommunes Natur og Sejlklub for kommunernes daginstitutioner. Arrangementet holdes på bålpladsarealet et åbent areal mellem kano- kajakklubberne og Valdemar Poulsensvej. Ved Klub 144 afholdes også 2 ugers sommerferieaktiviteter for skolebørn i kommunen.

I den nordlige del af græsarealet mod Nybrovej ligger et område til løse hunde, men området er ikke tydeligt markeret i terrænet.

I en lysåbning i højere liggende terræn mellem ellesumpene findes en bålplads kaldet Lille Amerika.

Ved Tyrolerhuset som ligger mod Nybrovej findes også et boldspilareal og grillpladser med bord og bænke. Dette område af radiomarken har siden 1997 været brugt til et stort sommerrollespilsscenario og fra 2004 bliver området benyttet én gang om måneden til rollespil, hvor op mod 500-600 børn deltager. Ved Tyrolerhuset findes også en stor parkeringsplads til brug for hundeluftere, rollespilsaktivister, motionister m.m.

Figur 3.6 Tyrolerhuset rummer kanoer til udlån for grupper af skolebørn fra 4. klasse.

3.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Særlige værdier og potentiale

- Ellesumpen er en prioriteret naturtype på europæisk plan, og områderne ved Radiomarken er meget fine eksempler på denne.
- Broerne giver udsigt over søen og giver mulighed for at komme tæt på vandfladen. Broerne bruges også flittigt som landgangssted af roere, kajaker og kanoer.
- Salamandersøen er ynglested for padder og giver samtidig mulighed for at børn og voksne kan betragte padderne på nært hold.
- Østbredden af Bagsværd Sø kunne være yngleplads for hvinand, hvis der blev opsat redekasser.
- Bålpladserne - specielt Lille Amerika - giver en fin mulighed for tilberedning af bålmad og for at opleve naturen om aftenen.

- Sejlklubben hvor børn i kommunens daginstitutioner kan sejle i kanoer. Der er i sommerhalvåret åbent hus for familier hver onsdag eftermiddag/aften.
- Tyrolerhuset, som dels kan bruges til overnatning, til madlavning og udflugtsmål for de større børn. Her kan også lånes kanoer.
- De klippede græsarealer ved Natur- og Sejlklubben samt Tyrolerhuset bruges til udflugter og (rund)boldspil.

Mangler og trusler

- Der findes en række invasive arter: sildig gyldenris, kæmpe-bjørneklo, kæmpebalsamin og rynket rose.
- Overdrevsarealerne på Radiomarken er ret ensformige og dominerede af grove græsser.
- Der er i dag allerede mange rekreative faciliteter og et veludviklet stisystem, men der mangler information om disse muligheder.

Figur 3.7 Rynket Rose

4 Bagsværd Søpark

Kæmpe Balsamin

Kæmpe-balsamin (*Impatiens glandulifera*) stammer fra Himalaya og er i familie med vores hjemmehørende Spring-balsamin. Siden arten blev indført i Danmark i 1888 har den spredt sig til hele landet og der findes store bestande af arten ved Hovedstadsregionens moser og søer, f.eks. Bagsværd Sø.

Kæmpe-balsamin kan blive 2-2,5 m høj og er enårig. De rødlige stængler er hule, glatte og sprøde. Bladene har kirtler med æteriske olier som giver planten en karakteristisk, ofte ubehagelig lugt. Frugten er en såkaldt springkapsel, der ved modenhed springer op med et knald ved den mindste berøring, hvorved frøene slynges op til 5-7 m bort. Hver plante kan producere op til ca. 2500. Frøene kan overleve 1-2 år i jorden. Planten tåler ikke tørke og trives dårligt ved lysmængder under 30% af fuldt dagslys. Planten visner helt ned efter den første frost.

Hvad er problemet?

Kun få andre arter kan vokse sammen med Kæmpe-balsamin. Arten vil derfor udkonkurrere den oprindelige vegetation i de plantesamfund som invaderes. Når balsaminerne svides af frosten efterlades blottede jordflader, som kan blive udsat for erosion og give tilslæmning af vandet. Herved er der risiko for forurening af vandmiljøet og skader på vandlevende organismer.

Overvågning og bekæmpelse

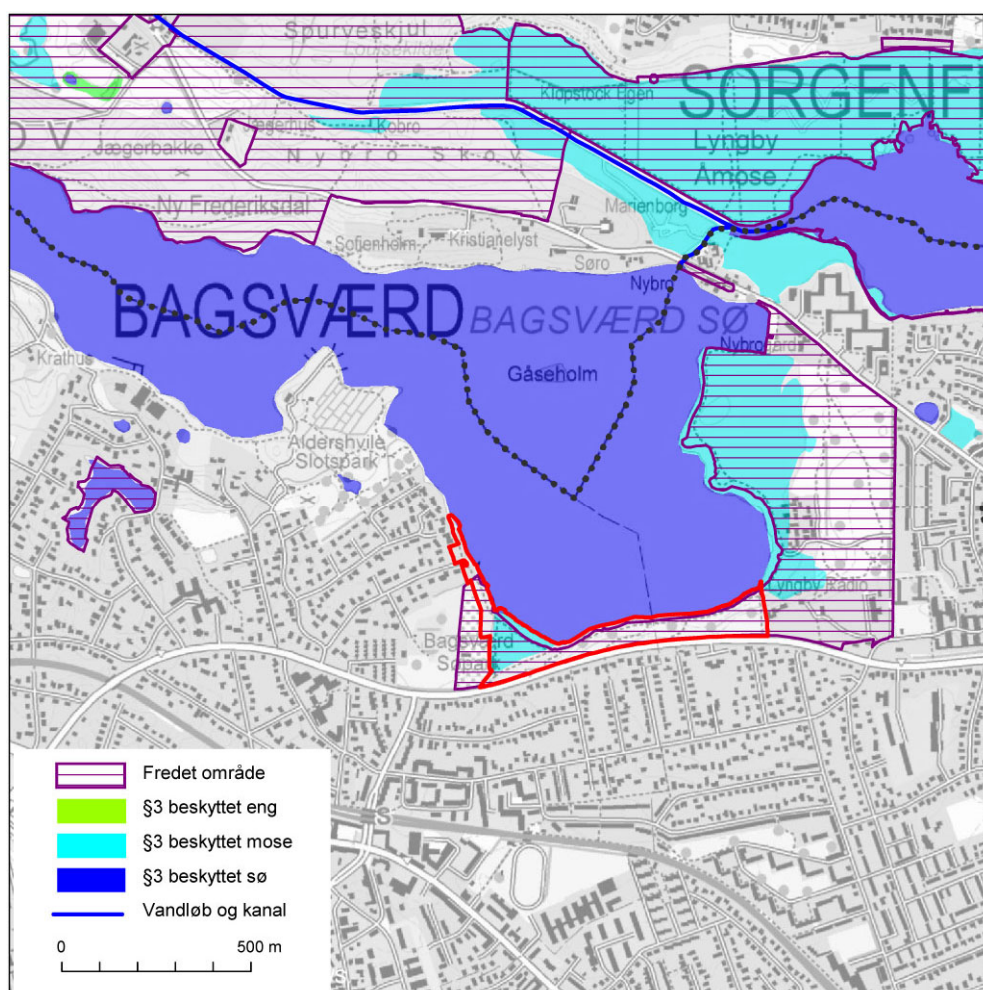
Planten kan bekæmpes mekanisk (slåning med le) eller ved græsning af får eller kvæg. Det er vigtigt at bekæmpelsen sættes ind før blomstringen i begyndelsen juni måned, da planten ellers vil kunne producere frø. Det er vigtigt at bekæmpe hele bestande, da enkelte planter ellers vil kunne producere flere frø.

Plantens attraktive udseende og den spændende spredningsmekanisme, gør den eftertragtet af haveejere. Kapslerne med de springende frø er et sjovt legetøj. Dette er medvirkende til at planten spredes til nye arealer. Der bør derfor opfordres til, at folk undlader at indsamle frø af planten til udsåning i haver og parker.

Pas På spredning af frø!

4.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Bagsværd Søpark på ca. 5 ha ligger mellem Bagsværdvej og Bagsværd Sø. Parken opstod i forbindelse med anlæg af Bagsværdvej ved sammenlægning af resthavedearealerne nærmest søen. Området blev fredet i 1952 og 1962. Fredningerne blev erstattet af en ny fredning i 2007. En ellesump i områdets vestlige ende er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3.

Figur 4.1 Fredningsgrænser og §3-områder ved Bagsværd Søpark.

4.2 Landskab og kulturhistorie

Bagsværd Søpark indgår som en del af de samlede natur- og parkområder, der omgiver Bagsværd Sø. Den nuværende tilstand i området fremgår af kort 03. For beskrivelse af områdets landskab henvises til kapitlet om Bagsværd Sø.

Områdets kulturspor er koncentreret om tilstedeværelsen af gartneri/plantskole og træplantningerne i Bagsværd Søpark, der afspejler områdets tidligere status

som private haver. Haverne blev opkøbt af Gladsaxe Kommune i forbindelse med etableringen af Bagsværdvej (ring 4). Der har fra begyndelsen af 1900 – tallet været gartneri i området og siden 1954 egentlig planteskolevirksomhed.

Figur 4.2 Søparken rummer mange store gamle træer og der er fine kig til vandfladen

4.3 Naturindhold

Søparken består af et græsareal og en ellesump, der ligger mellem Bagsværdvej og Bagsværd Sø. Området er sumpet og næsten fladt i den vestlige ende af parken, mens det fremstår i to niveauer med en stærk skråning i den østlige ende. Parken omfatter udover selve søbredden græsarealer, plantninger og bænkepladser. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 3.

Områdets lokale biologiske værdier knytter sig primært til lavbundsområderne med ellesump i parkens vestlige del. Der er også langs søbredden mindre partier med sumpvegetation.

Det er specifikt beskrevet i fredningen, at kommunen skal sørge for, at ellesumpen plejes med særlig henblik på at bevare og fremme ellebevoksningen, og at den øvrige bevoksning udtynnes, så der samtidig vil være nogen udsigt til søen gennem bevoksningen.

Parkens øvrige træbevoksninger stammer hovedsagelig fra tidligere haver. Træplantningerne består hovedsageligt af hjemmehørende, løvfældende arter som rød-el, birk, hassel, eg og bøg med indslag af enkelte mere eksotiske individer som rød ahorn. Centralt i parken findes flere individer af taks. Området består mest af plæner og plantede buskadser, den vilde flora findes mest i den fugtige randzone mod søen og i trekanten med ellesump i vest. Den nuværende

fordeling af vegetationstyper fremgår af kort 03, Bagsværd Søpark, eksisterende forhold.

Invasive planter

Bagsværd Søpark er i området stærkt præget af især invasive urter og i mindre grad invasive vedplanter. Arterne kæmpebalsamin, japansk pileurt, kæmpepileurt, sildig gyldenris og rød hestehov er registreret i større antal i parken. Derudover er enkelte individer af kæmpe-bjørneklo samt rynket rose observeret.

Pattedyr

Det må anses som givet, at alle flagermusearterne nævnt under Bagsværd Sø også kan træffes i Søparken. Der foreligger ikke ellers oplysninger om områdets dyreliv.

Figur 4.3 Bådebro ved Bagsværd Søparken

4.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

Aktiviteterne der knytter sig til søen - bådarten, kano- og kajak, løbe- og gåture- tiltrækker mange mennesker både lokalt og længere væk fra. Blandt andet bruges Søparken som isætningssted for private havkajakker og kanoer. Parken omfatter græsarealer, plantninger og bænkepladser. Stianlægget har mod vest forbindelse med stierne i Radiomarken og videre mod nord til Nybro og Lyngby Sø.

Gladsaxe Kommune har i 2008 udarbejdet en plejeplan for Bagsværd Søpark. I den forbindelse er der i efteråret 2008 gennemført en førstegangspenje i ellesump-trekanten. Ellesumpen havde en relativ tæt bestand af elletræer og andre træsorter, og led under en tilgroning med pilekrat og en begyndende dominans af invasive arter langs de omkringliggende stier. Førstegangspenjen bestod i en udtynding i træ-bevoksningen i ellesumpen og i det pilekrat, der dominerede især det sydvestlige hjørne. I tråd med fredningen har plejen til hensigt dels at

sikre ellesumpen som naturtype på længere sigt, og dels at sikre udsigt til Bagsværd Sø.

Tilgængelighed

Der er gode adgangsforhold til Bagsværd Søpark via stiforbindelserne omkring søen. En del af stisystemet er veludviklet og velholdt og består af en offentlig sti, der går rundt om søen. Søparken har via stianlægget i østlig retning forbindelse med stierne i Radiomarken og videre mod nord til Nybro og Lyngby Sø og i vestlig retning mod Aldershvile Slotspark og Store Hareskov. Adgangsmulighederne fra Bagsværdvej er dog ikke tydelige i vejforløbet og tilgængeligheden er ikke god. Dette skyldes primært en markant terrænforskel mellem Bagsværdvej og stiforløbene langs søen.

Der er i alt fire stier samt et mindre antal trampestier, ned til hovedstien langs søbredden, fra Bagsværdvej. Stierne i den vestlige ende af søparken kan benyttes af både kørestolsbruger, barnevogne og cyklister. I den østlige ende af Søparken er terrænet mere skrånende og her er adgangsforholdene ikke egnede for besøgende med hjul. Den østligste offentlige sti er udformet som en svagt skrånende trappe og er meget bred 2-3 m. Den anden østlige sti er knap bred nok til barnevogne.

Figur 4.4 Stisystemet og ellesumpen i den vestlige del af Bagsværd Søpark

Kanalen ved planteskolen i Søparkens vestlige ende er meget brugt som andefodringsplads for familier med småbørn.

I områdets nordvestligste del har bådarten anløbsplads. Bådarten har sejlad på Lyngby Sø, Bagsværd Sø og Furesøen i sommerhalvåret.

De stejle skrænter fra Bagsværdvej benyttes som kælkebakker om vinteren. I isvintre er der adgang til isen fra Søparkens stisystem.

4.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

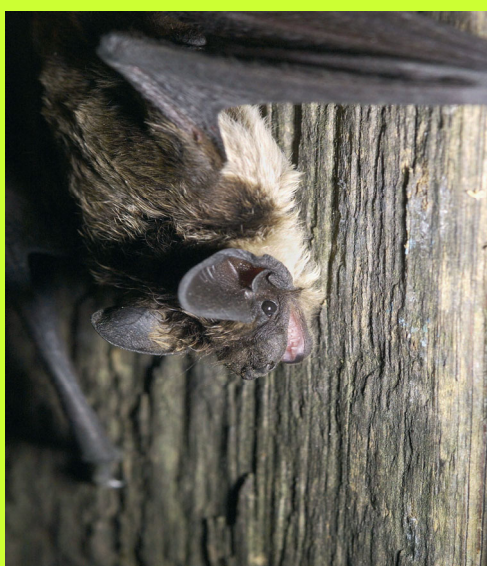
Særlige værdier

- Der er mange store, flotte og gamle træer i søparken. Træerne har både landskabelige kvaliteter og kan også være yngle/overvintringssted for Flagermus.
- Trekanten med ellesump, pilekrat og mosevegetation i områdets vestlige ende er en lille naturoase i det ellers meget parkagtige område. Området er vådt og i det indre uden stier, hvilket gør det utilgængeligt og medvirker til, at det fra stierne opleves som rigtig natur.
- Området byder på fine muligheder for at komme tæt på vandet
- Der er et stort antal bænke med affaldskurve stillet med udsigt til søen.

Problemer, mangler, trusler

- De invasive arter kæmpebalsamin, rød/japansk hestehov og japansk pileurt er allerede en trussel i området. Udover at skade den biologiske mangfoldighed i området ved at fortrænge hjemmehørende planter og det tilknyttede dyreliv, er den store mængde invasive arter forstyrrende for oplevelsen af området som natur. Når man omgives af så mange indførte arter, får man indtryk af at færdes i en have snarere end i naturen. Der er en risiko for spredning af invasive arter fra Søparken til værdifulde naturområder.
- Opvækst af høje urter (såvel invasive som hjemmehørende) samt tagrør kan begrænse udsigten over søens vandflade.
- Enkelte steder langs skrænterne langs Bagsværdvej er vegetationen slidt af som følge af intensivt rekreativt slid.
- Stien langs søen er meget trafikeret og der er konflikter mellem gående og cyklende.
- Området er noget plaget af støj fra Bagsværdvej.

5 Aldershvile Slotspark

Vandflagermus

Vandflagermusen (*Myotis daubentonii*) er ligesom alle andre europæiske flagermus opført på bilag IV af EF-habitatdirektivet og er derfor omfattet af en streng beskyttelsesordning. Dette betyder at arten ikke må fanges, ihjelslås eller forsætligt forstyrres. Det er desuden forbudt at beskadige eller ødelægge artens yngle- og rasteområder. Vandflagermusen er en af Danmarks almindeligste flagermus og er udbredt i hele landet undtagen visse mindre øer. Alle flagermus er fredede både på dansk og europæisk plan. Dette skyldes at flagermus stiller meget specifikke krav til deres yngle- og rasteområder og desuden formerer sig langsomt.

Vandflagermusen har om sommeren yngle- og rasteområder i hule træer, mens vinteren tilbringes på frosthøje steder som kældre og brønde. Når vandflagermusen søger føde foregår det som regel ved søer, hvor den kan ses flyvende lavt over den åbne vandflade. Når vandflagermusene i skumringen flyver fra deres dagkvarterer følger de ledelinjer i form af mindre vandløb, levende hegn eller skovveje til nærmeste velegnede fødesøgningsområde.

Hvordan ser den ud?

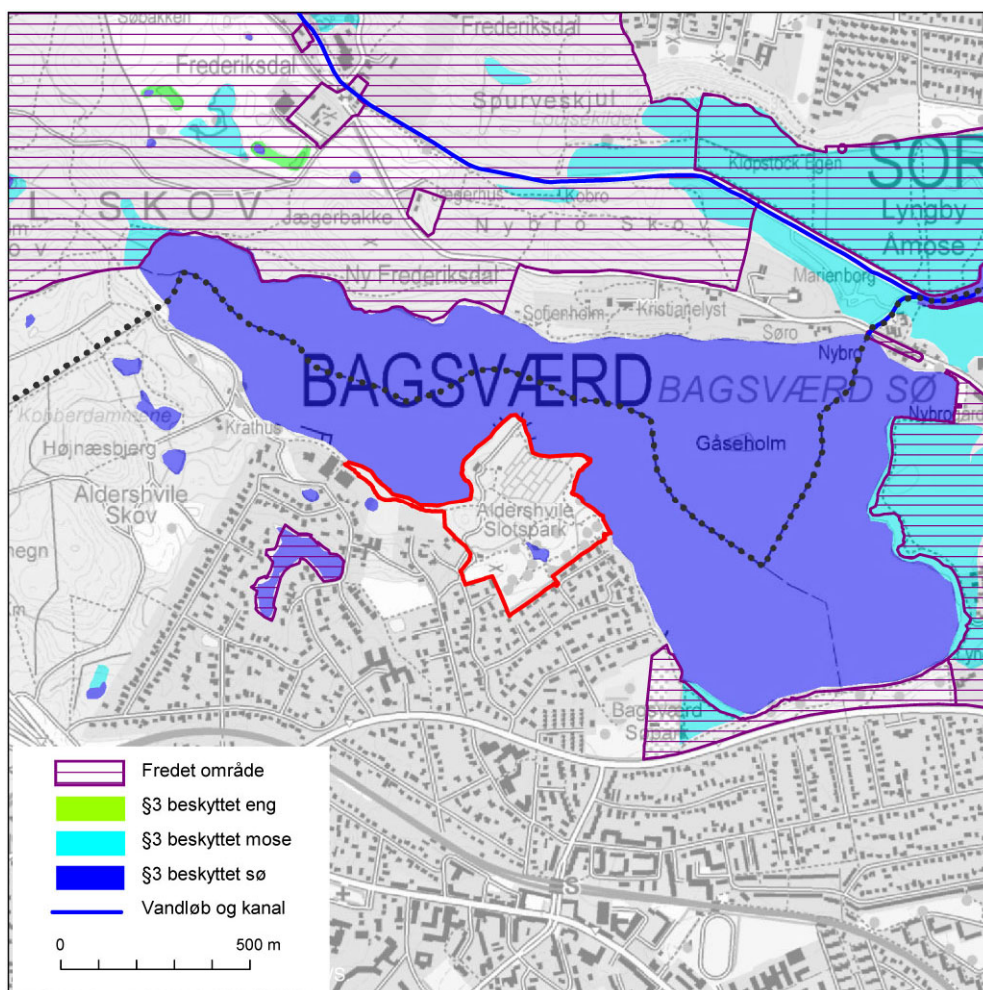
Flyvende flagermus kan normalt ikke bestemmes til art uden brug af en flagermusdetektor - et apparat der omsætter flagermusenes supersoniske ekkolod til for mennesker hørbar lyd. Ser man en flagermus, der jager lavt over åbent vand, vil det dog oftest dreje sig om en vandflagermus eller den sjældnere damflagermus, der ikke findes på Sjælland.

Hvad kan hjælpe arten?

Bevarelse af egnede rasteområder i form af hule træer er meget vigtigt for vandflagermusene. Kendte vinterkvarterer skal beskyttes mod ændringer, og flagermusenes adgang til disse skal sikres. Vandflader, der er blevet indelukket i skyggende trævækst eller overgroet med andemad, kan genskabes som egnede fødesøgningsområder ved rydning eller oprensning. Etablerede ledelinjer må ikke nedlægges, brydes eller på anden måde forringes.

5.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Aldershvile slotspark ligger på et næs ved sydsiden af Bagsværd Sø. Parken er på ca. 12 ha. Aldershvile Slotsruin er fredet som jordfast fortidsminde og omgivet af en 100 m beskyttelseszone. Skovbevoksningerne er belagt med fredsskovspligt. Området rummer en § 3 beskyttet sø – Aldershvile Slotspark Sø. Kanalerne i parken og fredsskoven er også § 3 beskyttede. Naturplanområdet dækker også området omkring stien langs søbredden hent til Bagsværd Roklub.

Figur 5.1 Fredningsgrænser og §3 områder ved Aldershvile Slotspark.

5.2 Landskab og kulturhistorie

Aldershvile Slotspark på 12 ha blev anlagt 1780 i den engelske landskabelige havestil. Slottet blev bygget 1782 af dronningens bygmester, J.B. Guione. I 1900 blev slottet købt af Angelica Ewans (tidl. Sponneck), kaldet Grevinden af Bagsværd. Slottet nedbrændte 1909. Parken og slottet blev købt af kommunen i 1927 og har siden været offentlig park. I 1973-76 blev ruinen delvis istandsat

og fredet. I 1993 har slotsruinen med omgivelser gennemgået en større renovering.

Figur 5.2 Slotssøen

Ved slotsparkens vestlige søbred ligger Aldershvile Slotspavillon, og bådarten lægger til ved bådbroen lige nedenfor. Aldershvile Slotspavillon blev opført af grosserer Carl Olesen fra København i begyndelsen af 1920'erne. Han ønskede sig en sommerresidens med den bedste udsigt, penge kunne købe. Gladsaxe kommune købte Slotspavillonen og parken efter Carl Olesens død, og den 10. maj 1928 åbnede man pavillonen som restauranten for offentligheden. Endelig har Slotspavillonen også dannet kulisse for scener af TV-serien Matador.

Figur 5.3 En af broerne i Slotsparken

5.3 Naturindhold

Området består dels af en park med store træer i græsarealer, og dels mere naturprægede områder med løvskov og sumpskov som gennemkrydses af kanaler. Disse drænkkanaler er gamle og oprindeligt etableret i dyrkningsøjemed før anlæggelsen af parken. Der indgår desuden vandområderne Aldershvile Slotspark Sø og Søpark Kanal. Søen og kanalerne er meget næringsrige og står i direkte forbindelse med Bagsværd Sø, hvorfor de rummer mange fisk. De bidrager med naturoplevelser for parkens brugere. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 4.

Pattedyr	Det må anses som givet, at alle flagermusearterne nævnt under Bagsværd Sø også udnytter Aldershvile Slotspark. Med sine mange gamle træer må det formodes, at parken også rummer ynglekolonier af nogle af arterne. Af andre arter kan nævnes hermelin.
Krybdyr og padder	Vådområderne rummer kun de almindelige arter lille vandsalamander, skrubtudse og grøn frø. Der er således ikke fundet padderter omfattet af EF-direktivets bilag IV. Tilstedeværelsen af fisk og en ringe vandkvalitet gør, at Slotspark Sø og kanalerne ikke er gode levesteder for padder.
Fisk	Der blev ved undersøgelser i 2007 fundet en del fisk i Slotspark Søen, der jo står i direkte forbindelse med Bagsværd Sø. Aborre, karusse, brasen og Skalle blev fundet, men også andre arter forekommer formentlig.
Planter	Størstedelen af området har begrænset naturindhold, med plæner, bede o. l. Der er dog i forbindelse med vådområderne (Bagsværd Sø, Slotspark Søen og kanalen) områder med mosevegetation og der er vandplanter i søerne. Langs Bagsværd Sø forekommer også arealer med skovpræg (fredskovsområdet). Af mindre almindelige arter forekommer kærmysse. Midt i plænen under de store egetræer nord for Slotspark Søen findes et areal med forekomst af hedelyng.

5.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

Slotsparken benyttes om sommeren af familier og grupper af venner der slår sig ned og holder skovtur. Slotsparken er også en integreret del af turen rund om eller med bådarten på Bagsværd Sø og derfor bliver parken også gennemtravet i den forbindelse. Slotsparken benyttes til kulturelle arrangementer fx musikfestivaler om sommeren. Der er offentlige toiletter nær parkeringspladsen ved slotsparken.

Tilgængelighed	Aldershvile slotspark er tilgængelig via den offentlige sti, der løber rundt om hele Bagsværd Sø samt flere (5) stier der forbinder parken med villakvartererne der grænser op til parken. Alle stierne er velholdte og der er et stort antal bænke med affaldskurve placeret både ved søbredden samt i selve parkområdet. Der er skiltning fra Bagsværdvej, der markerer, hvordan man kan komme i bil til parkeringspladserne nær Slotsparken og Slotspavillonen.
----------------	--

Figur 5.4 Udsigtsbænk langs søbredden nær Aldershvile Slotspark

Ved Aldershvilepynten har kommunen 5 bådebroer med i alt 107 bådpladser, der lejes ud fortrinsvis til kommunens borgere og lystfiskere.

Figur 5.5 Den kommunalt ejede kursusejendom Søgården.

Søgård er et kampestenshus med stråtag med oprindelse i 1770. Det har en fortid som traktørsted for rejsende, indtil Aldershviles opførelse. Det blev overtaget af Gladsaxe kommune i 1980 og anvendes i dag til kursusejendom.

5.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Særlige værdier og potentiale

- De naturprægede arealer er sammen med kulturhistorien med til at gøre stedet til mere end en park.
- Aldershvile slotspark er et minde om en svunden tid, hvor det velhavende københavnske borgerskab byggede lystslotte med tilhørende parker i byens omegn.
- I tilknytning til Aldershvile Slotspavillon er der en keglebane.
- Historien om "Grevinden af Bagsværd" med store fester og branden, der sluttede det hele i 1909 er med til at give området kulturhistorisk fortællerværdi.
- Udsynet over vandet.
- De store bevoksninger af åkander i Slotspark sø
- Nattergalesang fra bevoksningen i ellesumpene.
- Et mindre område med hedelyng i græsplænen bør have lov til at vokse op uden for hyppig slåning.

Problemer, mangler, trusler

- Invasive plantearter er mindre fremtrædende i området end i mange af kommunens andre naturområder, men det er vigtigt at forhindre dem i at vinde indpas.
- Kulturelle arrangementer der tiltrækker mange mennesker kan medføre slid på vegetationen, forurening, støj og forstyrrelser.
- Tilgroning af ruinen hindrer udsynet til og fra fortidsmindet og kan på sigt skade ruinen.
- Landområdet på pynten indenfor broerne ved "1000 m pynten" fremtræder rodet og tilgroet.
- Legepladsinventarer kunne godt forbedres og være mere spændende.
- Skovbrynene bør holdes på deres nuværende plads uden en bræmme af hindbær og nælder der breder sig ud i de åbne arealer.

6 Hareskoven beliggende i Kommunen

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander er fredet og bilag IV-art i EF-habitatdirektivet. Arten må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres med vilje, og dens levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges. Stor vandsalamander er almindelig og findes fx i mange af vandhullerne i Høje Gladsaxe Parken, Smør- og fedtmosen og vandhullerne omkring Bagsværd Sø. Stor vandsalamander er gået noget tilbage i antal. Det skyldes sandsynligvis at vandhullerne forurenes med næringsstoffer og derfor gror til, eller at der udsættes fisk og ænder i vandhuller. Er der fisk eller ænder i vandhullet yngler stor vandsalamander der sjældent.

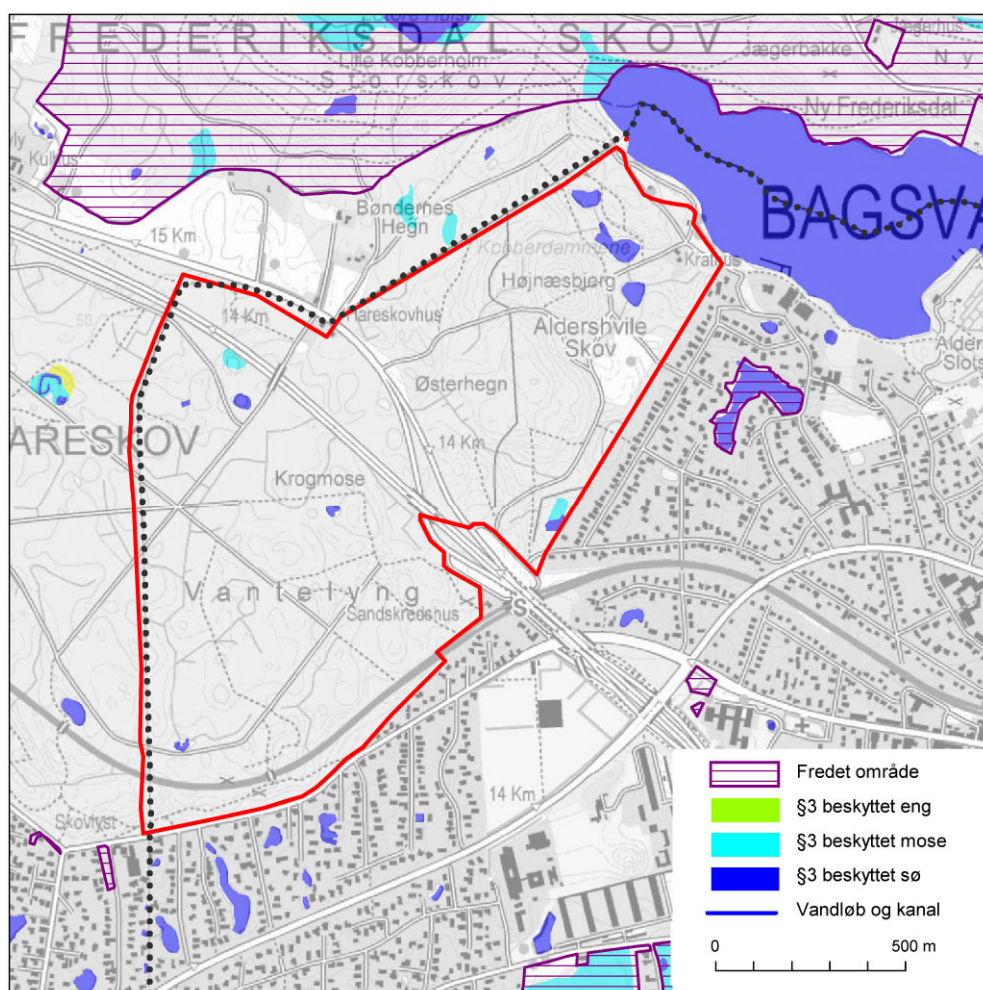
Stor vandsalamander bliver 10-16 cm lang. De voksne dyr har mørkegrå eller sort ryg og har mange små, hvide vorter på kroppens sider. Bugen (maven) er svovlgul med sorte pletter. I modsætning til lille vandsalamander har den ikke mørke længdestriber på hovedet. Hannen kendes i yngletiden på en høj rygkam med et savtakket omrids.

Stor vandsalamander er mest aktiv om natten. Om dagen gemmer den sig i huller i jorden, under grene eller lignende. Arten ses uden for dvaletiden fra ca. marts til oktober. Om foråret i marts-april kommer stor vandsalamander frem af vinterdvalen og vandrer ned til vandhullerne. Hunnen lægger 200-400 æg. Larverne ligner de voksne, men har fjerformede gæller. De forvandler sig sidst på sommeren eller om efteråret til voksne dyr og går derefter på land. Nogle af dem kan dog blive i vandet hele vinteren. I vandhullerne parrer salamandrene sig og opholder sig frem til slutningen af sommeren. I sensommeren forlader de voksne individer vandhullerne, og lever herefter på land, mest nær hegn og haver og man kan af og til finde den i i kældre, udhuse og lign. Omkring oktober opsøger den et overvintringssted.

Stor vandsalamander foretrækker at leve i rene vandhuller, som solen gerne må kunne skinne på, og som oftest er mellem 50m² og 2500m². Udyrkede bræmmer omkring vandhullerne kan være med til at sikre, at vandet ikke bliver næringsbelastet. Ved næringsstofftilførsel øges algeopblomstringen og ved nedbrydningen af de døde alger, kan iltindholdet i vandet falde markant, hvilket gør ynglestedet ugunstigt for stor vandsalamander. Da stor vandsalamander hører til de vekselvarme dyr, er arten afhængig af omgivelsernes temperatur eller af solskin for at kunne være aktiv. Kreaturafræsning eller hugst omkring vandhullet vil sikre, at tilgroningen af de skyggede buske og træer holdes nede, og at der skabes gode vækstbetingelser for vandplanterne. Bevarelsen af dødt ved på skovbunden vil sikre, at der findes mange egnede overvintringssteder for stor vandsalamander. Det vil også hjælpe arten, at man undlader at udsætte fisk og fodre ænder i ynglevandhullerne, da de kan æde al yngelen i et vandhul.

6.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Den østlige del af Store Hareskov som kaldes Aldershvile Skov, er en af hovedstadsområdets grønne kiler. I 1938 blev Hareskovkilen omfattet af den københavnske fredningsplan. Store Hareskov har et areal på i alt 308 ha. Skovens østlige ende ligger i Gladsaxe Kommune og denne del har et areal på ca. 100 ha. Øst for Hillerødmotorvejen ligger Aldershvile Skov. Forvaltningen af området er Skov- og Naturstyrelsen, Østsjællandss ansvar, hvorfor kommunens indflydelse på området er meget begrænset. Området er omfattet af fredskovspligt og indeholder §3 søer og moser samt fredede fortidsminder, sten- og jorddiger.

Figur 6.1 Fredningsgrænser og §3 områder ved Hareskoven.

6.2 Landskab og kulturhistorie

Hareskovområdet er formet under sidste istid, og terrænet er bakket, nogle bakker er afrundet, mens andre har stejle sider. Isens bevægelser og voldsomme kraft har skabt de bløde rundede bakker, stejle skråninger og markante bakke- og daldrag. Isen bevægede sig sydfra og stoppede ved sit sidste fremstød lige ved Ballerup og havde foran sig det afskrabede materiale - moræne, som er en usorteret blanding af sten, sand, grus og ler. Derved opstod det foldede landskab,

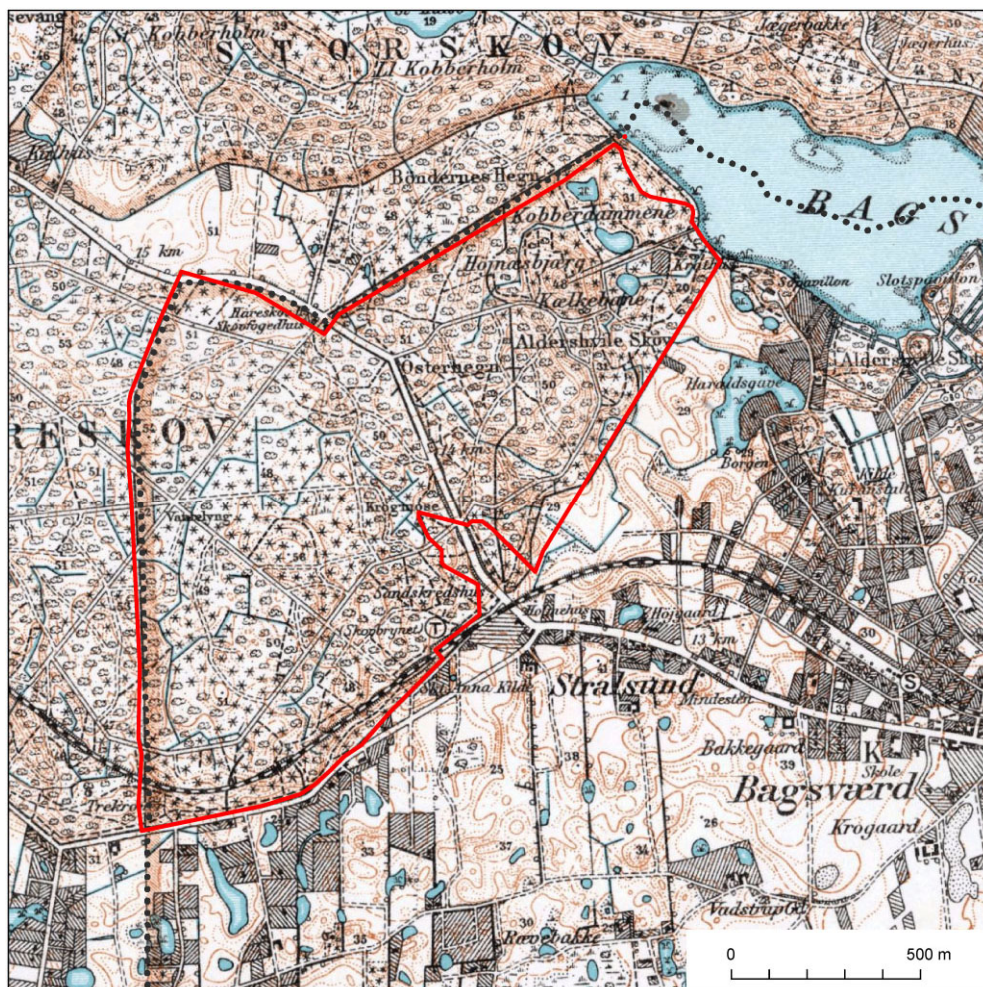
hvor Hareskovene nu ligger. Da isen trak sig tilbage, efterlod den flere steder store isblokke. Nogle af dem var indlejret i morænen, og da isblokkene smeltede, efterlod de dybe huller i jorden - dødishuller. I dag kan dødishullerne tydeligt ses mange steder i Hareskovene som markante sænkninger i skovbunden

Store Hareskov har oprindelig været rig på vandhuller og moser. I 1800- og 1900-tallet drænedes man en del af disse våde arealer for at producere træ på arealerne. Da åbent vand er en meget vigtig ressource for mange forskellige organismer, prøver skovdistriktet i disse år at genskabe flere af de våde områder. I lavninger kan retableringen klares ved at tilstoppe eksisterende grøfter.

Skovens stisystem er præget af at være anlagt ved Kongehusets parforcejagter i år 1670-1777. To steder mødes stierne stadig i en stjerneform. Den tydeligste er krydset mellem Grønnevej og Femvej, Femvejskrydset. Skoven gennemskæres desuden af et gammelt stendige fra Theodor Holmskjolds tid.

I den sydlige del af Store Hareskov findes en jordvold, der er rester af en svensk lejr befæstning fra krigen i 1658-60. Svenske Vold blev bygget under svenskekrigen i 1658-60 og ligger i lige over for hjørnet af Skovdiget og Langemosevej. Anlægget består af en nærmest halvrund, ca. 400 m lang jordvold med foranliggende grav. Volden er ca. 0,5 m høj og ca. 1,50 m bred ved foden og graven er ca. 1 m bred. Voldanlægget gennemskæres af S-banen.

I udkanten af Hareskoven, lige ved Skovbrynets Station og skovløberhuset Sandskredshuset, ligger en anseelig langdyssse fra yngre stenalder (3.000 - 1.500 fvt.). Langdyssen er omsat med store randsten og rummer et antal stensatte gravkamre med store dæksten. Dyssen har været anvendt til begravelse gentagne gange gennem et langt tidsrum. Langdyssen har oprindeligt været meget længere, end den er nu, idet en betydelig del af den sydlige ende blev sløjfet i forbindelse med Slangerupbanens anlæg. Den har været en af de største og længste stendysser i Danmark. Den består af en aflang jordhøj, der er 55 m lang, 8 m bred og 2 m høj. Af de randsten, der antagelig har været hele vejen rundt langs højens fod, er der kun 6 tilbage. Selve dyssen består af 4 bæresten og én dæksten.

Figur 6.2 Historisk Målebordsblad ca. 1930.

Der er tre idylliske skovsøer ved navn Kobberdammene. Kobberdammene har fået navn efter farven af bøgetræernes blade, der om efteråret får søen til at spejle sig kobbergyldent. Grænsen mellem Aldershvile Skov og Bøndernes Hegn markeres af et gammelt stendige. Mange af stenene er gennem tiderne blevet brugt som vejfyld, men diget er stadig et markant element i skoven.

Umiddelbart vest for kobberdammene ligger Højnæsbjerg, som om vinteren er et populært kælke- og skisted. I 1910 var Sophus Falck med til at stifte Selskabet til Vinteridrættens fremme. Foreningens formål var at få københavnere til at søge mod Bagsværd frem for ud til Dyrehaven. I 1912 fik foreningen lov at leje Højnæsbjerg af skovdistriktet. Bakken er blevet brugt til et stort antal stævner i kælkesport i første halvdel af 1900-tallet. Kom en kælk og dens fører på afveje, havde Sophus Falck et hjælpekorps af spejdere, der fik kælke og mennesker op at stå igen. Den tilskadekomne blev bragt til det lille hospital til et lille hospital som Sophus Falck har bygget. Dette Hospital er et fint lille træhus, der stadig ligger nær Krathuset. I dag anvendes hytten af børneinstitutioner fra København som støttepunkt ved besøg i skoven. Figur 6.5.

6.3 Naturindhold

Naturtyper

Skoven er varieret med hensyn til træernes alder og art. Store Hareskov, Bøndernes Hegn og arealerne ved Kollekolle omfatter 485 ha. Ca. 52% er løvtræ, 21 % er nåletræ og 27% er marker, enge og moser. Ca. 1/3 af arealet ligger i Gladsaxe Kommune. Området i Gladsaxe Kommune er mest løvskov med bøg som hovedtræart, men også med betydelige plantninger af nåletræ. Udover Kobberdammene findes mange småsøer og moser. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 5.

Dyre- og planteliv

Pattedyr

Hareskovene huser en stor bestand af rådyr. Dyrene kan bedst opleves ved solopgang, hvor de går ud i det åbne for at græsse. Rådyrenes eneste naturlige fjende er rævene. De tager mere end halvdelen af de nyfødte rålam og er på den måde med til at sikre, at bestanden ikke vokser sig alt for stor. I hareskoven findes bl.a. følgende dyr som alle er almindelige i løvskov: Vandrotte, eger, rådyr, ræv, hermelin, mår (ubestemt) og grævling.

I forbindelse med en undersøgelse af vandhuller i 2007 (Orbicon 2008) registreredes dværgflagermus og sydflagermus. Området rummer utvivlsomt adskillige andre arter af flagermus. Bedømt ud fra arternes danske udbredelse og deres krav til levestedet, er følgende arter mulige/sandsynlige: vandflagermus, troldflagermus, brunflagermus, skimmelflagermus og langøret flagermus. Alle flagermus er opført på EF-Habitatdirektivets bilag IV og er derfor omfattet af en streng beskyttelsesordning særligt for så vidt angår deres yngle- og rastekområder.

Krybdyr og padder

Spidssnudet frø og stor vandsalamander er optaget på EF-habitatdirektivets bilag IV. Derudover er der fundet stålorm, almindeligt firben, hugorm, snog, skrubtudse, butsnudet frø, grøn frø og lille vandsalamander (Orbicon 2007).

Insekter

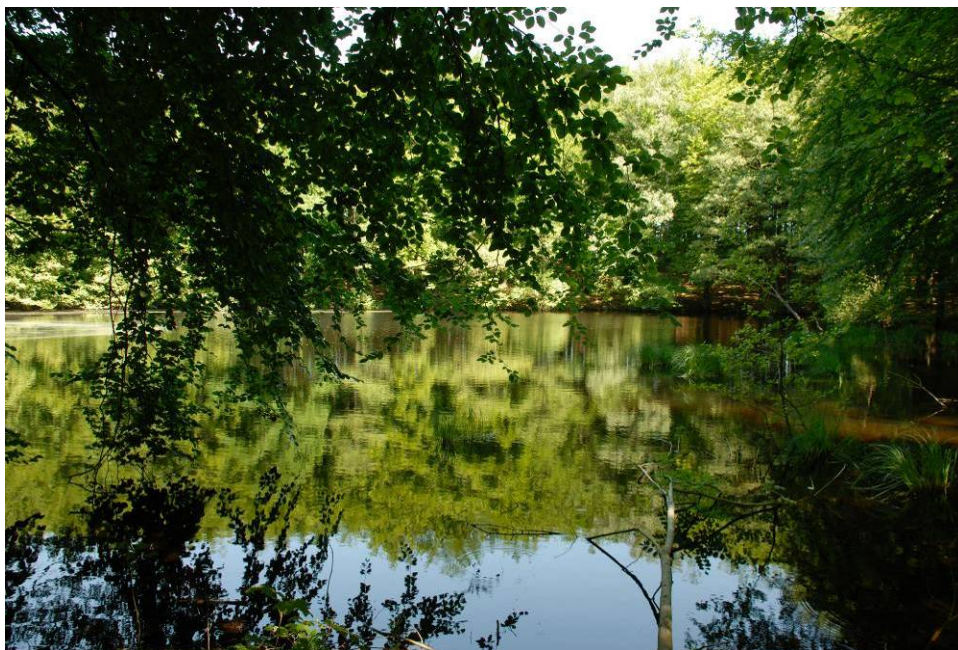
Ved en skovsø omgivet af nåletræ i den sydvestligste del af store Hareskov (søen kaldes også Hans Peter Mose) findes den sjældne grøn mosaikguldsmed, der er optaget på EF-habitatdirektivets bilag IV. Arten er afhængig af forekomst af planten krebseklo, der anvendes af hunnen til indboring af æg og som opholdssted for larverne og af lysåbne forhold ved vandhullet. Arten er genfundet af Mogens Holmen (Miljøcenter Roskilde) i 2007. Da krebseklo fortsat er tilstede, og lokaliteten også i øvrigt synes at opfylde artens krav, findes grøn mosaikguldsmed med stor sandsynlighed stadig på lokaliteten.

Planter

Der foreligger ikke botaniske oplysninger specifikt for de dele af Hareskoven, der ligger i Gladsaxe Kommune; men der er fra skovkomplekset som helhed kendt en del sjældne arter. I forbindelse med en vandhulskortlægning (Orbicon 2008) blev den sjældne slank blærerod konstateret flere steder.

Svampe

Hareskoven er en god svampelokalitet med mulighed for at indsamle spisesvampe som spiselig rørhat og punktstokket indigo rørhat. Her findes dog også begge de giftigste arter i den danske svampeflora nemlig snehvid og grøn fluesvamp.

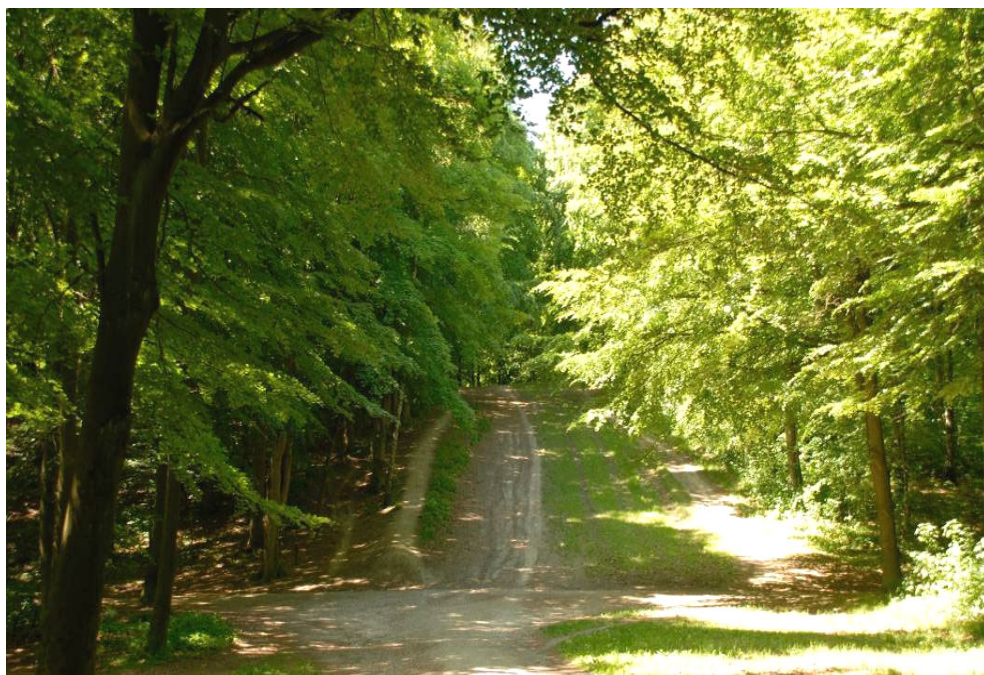
Figur 6.3 *Kobberdammens spejlblanke vandflade*

6.4 **Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed**

Skoven benyttes af mange skovgæster og institutioner. I skoven er der mange faciliteter til skovgæsterne, såsom et veludbygget net af vandre- og cykelruter, muligheder for orienteringsløb, ridestier og legemuligheder for børn. Store Hareskov er udlagt som beskyttet skov, såkaldt B-skov.

Aldershvile Skov er hundeskov, dvs. at det er tilladt at gå med hunden uden snor, hvis den vel at mærke er under kontrol. Desuden anvendes skoven også meget til løb og rollespil. Her findes også en mountainbike rute. Både i Hareskoven og i Aldershvile Skov finder der bålpladser. Ca. 400 m fra Skovbrynet Station ligger en bålpladsen med plads til ca. 50 personer i en ældre bøgebevoksning. I det nordøstlige hjørne af Aldershvile Skov ligger en bålplads med plads til op til 30 personer. Fra denne bålplads er der en dejlig udsigt udover Bagsværd Sø og Rostadion.

Om vinteren kan skoven tilbyde en fantastisk god kælkebakke, Højnæsbjerg, som dog ikke er for de helt små børn. Før i tiden blev der afholdt store kælkekongurrencer med præmier.

Figur 6.4 Kælkebakken i Aldershvile Skov

6.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Særlige værdier

- Der findes områder med Sphagnum-hængesæk flere steder, bl.a. ved tre af søerne nær Hillerødmotorvejen.
- Skoven bruges af mange forskellige grupper inkl. mountain bikere, hundeejere og hesteryttere. Desuden benyttes skoven af løbere og folk der går tur, og kælkebakken tiltrækker børnefamilier om vinteren.
- Kobberdammene er både landskabeligt smukke og samtidig levested for stor vandsalamander.
- Hans Peters Mosen i Hareskovens sydvestlige hjørne er levested for grøn mosaik guldsmed
- Skoven har et spændende terræn med mulighed for fine udsigter over Bagsværd Sø mellem træerne
- Skoven rummer et fredet stendige og en markant gammel træbygning ved Krathus.
- Bålpladserne benyttes både weekender og hverdage til udflugter for daginstitutioner, skoleklasser og familier.

Problemer, mangler, trusler

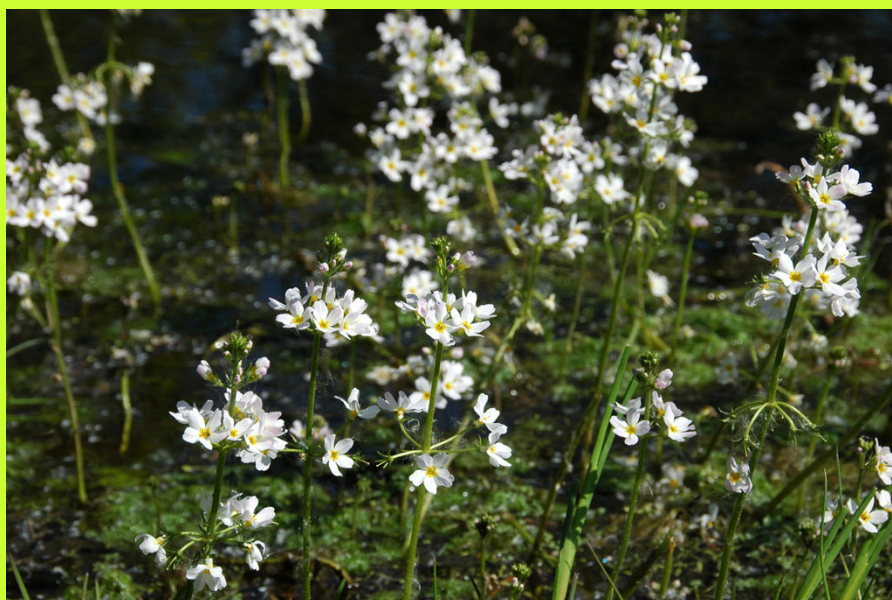
- Der er konstateret de invasive arter sildig gyldenris og småblomstret balsamin på arealet, og en gennemgang specifikt for sådanne ville utvivlsomt finde flere arter.
- Stiens forløb mellem rostadion og skoven er meget knudret og ujævn grundet trærødder. Dette kunne forbedres.
- Der findes toiletfaciliteter ved rostadion, men de er kun åbne ved større arrangementer.
- En del af skoven er hundeskov, hvor det er tilladt med løse hunde. Dette er selvfølgelig dejligt for hundene og deres ejere, men kedeligt for råvildtet og forringer mulighederne for at opleve skovens dyreliv.

Figur 6.5 Bjælkehytte beliggende nær Krathuset

7 Nybropynnten, Nybro Åmose og bredareal ved Lyngby Sø

Vandrøllike

Vandrøllike (*Hottonia palustris*) er en 15 - 30 cm høj flerårig vandplante. De indtil 60 cm lange stængler holder sig flydende i vand vha. indesluttede lufrum. Bladene er kamformede opdelt i trådformede flige og samlet i en roset mod spidsen af skudene. Blomsterne er lyslilla/hvide og sidder i kranse på den bladløse stængel.

Vandrøllike er ikke en røllike

Det danske navn sigter til at planten har findelte blade ligesom kurvplanten alm. røllike, som den ellers ikke ligner det mindste.

Udbredelse

Vandrøllike forekommer på lavt vand i småsøer, vandhuller, damme og tørvegrave samt i grøfter med langsomt flydende vand. Planten danner tætte bestande der i blomstringstiden kan være iøjnefaldende med deres talrige blomsterstande. Planten vokser i stort antal langs stien i Nybro Åmose.

Søen er delvis kunstig idet vandstanden på et tidligt tidspunkt er blevet hævet af hensyn til vandkraften. Lyngby har haft vandmølle siden 1000-tallet. Præcist hvornår opdæmningen er sket er usikkert men formentlig omkring 13-1400-tallet.

Figur 7.2 Historisk Målebordsblad ca. 1930.

7.3 Naturindhold

Lyngby Sø er 58,7 ha stor med en dybde på max. 3,3 m. Den gennemløbes af Mølleåen, således at vandets opholdstid kun er fra 1,3 måned til 4 måneder alt efter nedbørsmængden. Søen er generelt lavvandet med store åkandebælter. Bunden er en blanding af dyndpuder og sandpletter. Den dybeste del ligger omkring Mølleåens rende midt i søen, men generelt er der et stort dybere område vest for øerne. Den nordlige del, Lyngby Åmose, er en stadig voksende mossevegetation, som i sidste ende vil dække hele søen.

Nybro Åmose er et naturområde med fugtig bund, vandfyldte grøfter og tæt bevokset med skovsump med birk og el. Det strækker sig langs Nybrokanalen, Mølleåen og Lyngby Sø. Stien gennem området er anlagt dels på dæmninger gennem sumpen, dels langs søbredden. Hovedparten af området er ellesump,

	der indgår også mindre partier med mere tørre skovtyper. Langs stien og i andre lysåbne pletter ses mosevegetation. Ellesumpen er smukt udviklet.
Pattedyr	Alle arter af flagermus nævnt under Bagsværd Sø (se dette afsnit) benytter formentlig i hvert fald lejlighedsvis området. Det er sandsynligt, at nogle af dem har ynglekolonier i området f. eks. i gamle spættehuller, som ældre ellesumpe tit har mange af.
Krybdyr og padder	Områdets padder er undersøgt af Orbicon og Gladsaxe Kommune i 2008, der blev registreret lille vandsalamander, skrubtudse, spidssnudet frø og butsnudet frø. Ved to søer i villakvarteret umiddelbart syd for området er der fundet stålorm, almindeligt firben, snog, grøn frø og stor vandsalamander. (Orbicon 2008). De fleste af disse arter vil formentlig også kunne træffes i Nybro Åmose.
Hvirvelløse dyr	Der er ikke mange oplysninger, men lignende områder med ellesump og anden sumpvegetation i Lyngby Åmose er kendte for at rumme en række sjældne insekter, mange af disse kunne også tænkes at forekomme her. Orbicon fandt i 2008 den sjældne slørvinge <i>Nemoura dubia</i> . Den sjældne sump-vindelsnegl, der af i 2007 (Orbicon 2008) er konstateret ved Radiomarken, vil formentlig også kunne findes i Nybro Åmose.
Fugle	Fiskehejre slog rekord i 2008 som ynglefugl i Nybro Åmose (Knud Flensted pers. medd.)
Planter	Mosevegetationen i lysåbne dele af området er artsrig, og Nybro Åmose rummer mindre almindelige arter som kær-mangeløv, strudsvinge (dog nok forvildet fra dyrkning), forlænget star, top-star og kærmysse.

7.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

Der er etableret en søbredssti langs Lyngby Sø. Stien er anlagt i 1950 og fredet i henhold til lov om stianlæg i Københavns grønne områder. Stien er anlagt dels gennem ellesumpen, dels langs søbredden og forbinder området fra Aldershvile gennem Bagsværd Søpark og Radiomarken med stierne i Lyngby Åmose og Lyngby Folkepark (i Lyngby-Taarbæk Kommune). I området ligger kano- og kajakklubber, bådudlejning og en kro. Ved Nybro forbindes Bagsværd og Lyngby Sø.

Der er et større antal bænke med affaldskurve langs stien, med udsigt over Lyngby Sø. Ved mange af bænke er udsigten tilgroet. Området benyttes til løb og gang samt kano-kajaksejls. Bådfarten har anløbsbro ved Den Hvide Bro.

På Nybroplynten over for Nybro Kiosken er et lille areal med borde og bænke, hvor is og kaffe fra kiosken evt. kan nydes med udsigt til Bagsværd Sø. Pladsen er ikke særlig synlig eller indbydende. Her findes toiletbygning og parkeringspladser. Spejdergruppen Gladsaxe Søkorps har et lille areal ved bredden af Lyngby Sø med en hytte og plads til joller og kanoer. Søkorpsets grund ligger ca. midtvejs mellem Den Hvide Bro og Lyngby Folkepark.

Figur 7.3 Klatring på træ overhængende Lyngby Sø

Fiskeri

Det organiserede lystfiskeri kom til søen i 1889. Lystfiskeriforeningen har siden 1894 haft forpagtet fiskeretten, og også sørget for udsætninger af gedder, sandart, ål og karper. I dag kan der fiskes fra såvel land som båd, men bådfiskeriet kræver enten medlemskab af foreningen eller et særskilt fiskekort. Fiskeriet fra land er underlagt restriktioner, og kan bl.a. kun foregå fra nordsiden af søen mellem Mølleåens ind- og udløb i Lyngby Taarbæk Kommune. Fiskeri fra sydsiden af søen har alle dage været lukket.

Figur 7.4 Roer og løber ved Lyngby Sø. Broen, som kaldes "Den Hvide Bro" forbinder stien langs Nybro Åmose med Prinsessestien og stisystemet i Lyngby Åmose (i Lyngby Taarbæk Kommune).

7.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Figur 7.5 Stien trænger visse steder til vedligeholdelse

Særlige værdier

- Ellesumpen er en EU-prioriteret naturtype, og områderne i Nybro Åmose er fine eksempler på denne.
- Fiskehejren har fast opholdssted på bredderne langs kanalen og kan opleves på helt tæt hold af de mange der ror forbi.
- Stien langs søbredden, hvor det er muligt at færdes helt tæt på vandkanten
- Den Hvide Bro der forbinder stisystemerne og giver en fin udsigtsmulighed over kanalen med kig til Marienborg.

Problemer, mangler og trusler

- Der er konstateret invasive arter i form af rynket rose, japan-pileurt og småblomstret balsamin. Specielt japan-pileurt dominerer arealerne på stien hen mod folkeparken.
- Kantsikringen og stien kræver løbende vedligeholdelse. Visse steder er stien sunket sammen bag erosionssikringen. Stierne er generelt tæt befærdede af gående, løbende og cyklister.
- Udsigterne fra mange af bænkladserne er helt tilgroede.
- Kanalen er et stærkt trafikeret farvand med båd fart, roere, kajaker og ikke mindst kanouudlejningen, som ofte slipper 1. gangs padlere ud lige mellem broerne med efterfølgende trafikchaos på kanalen til følge.

Figur 7.6 Mange kanoer må deles om pladsen i kanalen ved Nybroplynten.

8 Smør- og Fedtmosen

Kærmysse

Kærmysse (*Calla palustris*) er en 15 - 30 cm høj, flerårig sumplante. Bladene er langstilkede, hjerteformede og kødfyldte. Kærmysse har en for arum-familien karakteristisk blomsterstand, hvor selve de mange små blomster sidder samlet i en såkaldt kolbe der er gulgrøn omgivet af et højblad eller hylsterblad der er kridhvidt, evt. med lidt grønt forneden og/eller i kanterne. Planten er også kendt under navnet 'Vandkalla' p.g.a. den store lighed med Kalla blomsten (Kalla tilhører også Arum-familien). Om efteråret forvandles blomsterstanden til en kolbe af højrøde bær. Planten kan næppe forveksles med nogen anden dansk plante.

Hele planten og især bærrerne er giftige!

Voksested

Vokser hist og her i Nordsjælland - i resten af landet er den sjælden. Den ses hist og her i moser og kær, og er karakterplante for højmosers lagg-zone. Bladene er hjerteformede og glinsende lysegrønne.

Hængesæk

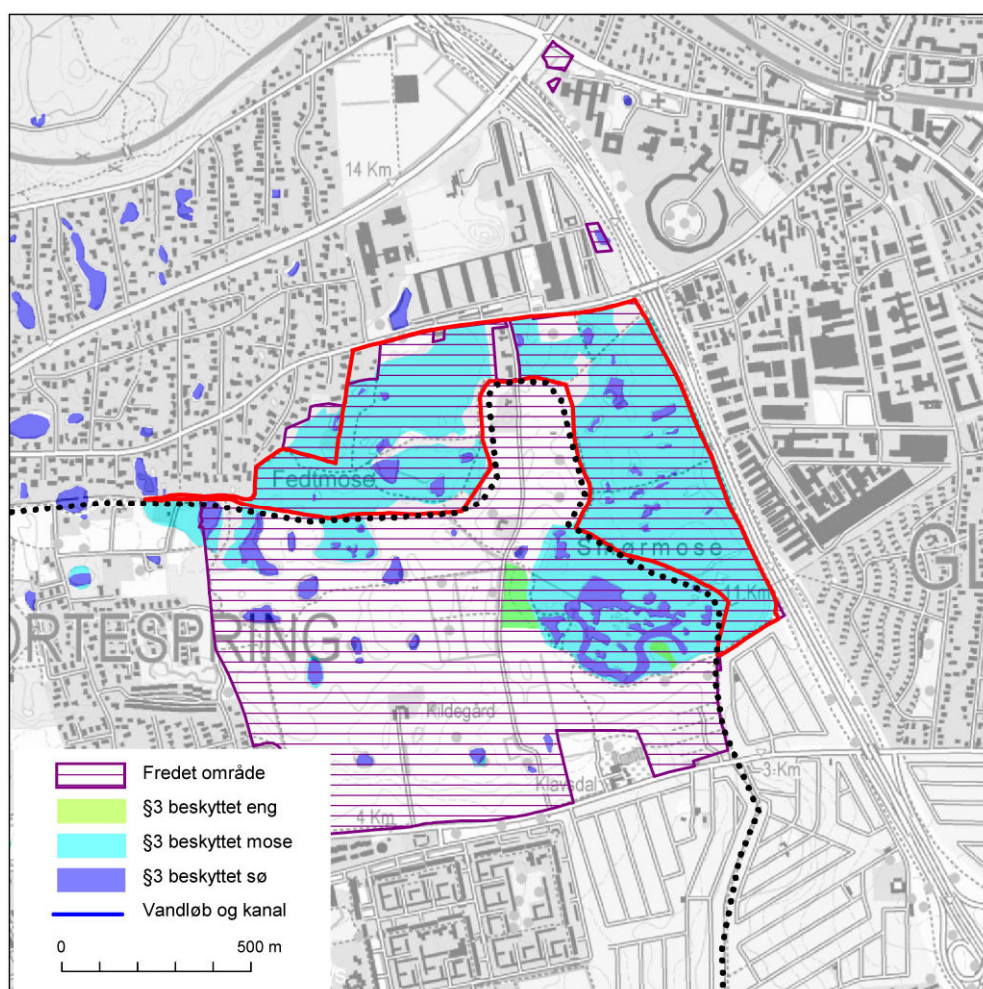
Store bestande af Kærmysse kan både danne hængesæk ud i vandet og brede sig ind over land. Man må derfor udvise forsigtighed og undlade at gå i bestande af Kærmysse, da der oftest er vand under! Hængesæk i ældre højmoser kan udtagelsesvis bære et menneske, men aldrig når den består af Kærmysse! Derfor skal færdsel på hængesæk i alle tilfælde undgås - det kan være forbundet med livsfare.

Planten vokser både i Åmoserne omkring Lyngby Sø og findes også i mange af Smørmosens grøfter.

8.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Dele af moserne blev fredet 1. gang i 1943 på grund af den såkaldte Grønne Betænkning fra 1936. Betænkningen angav retningslinjer for, hvorledes man kunne sikre sammenhængende grønne parker i byudviklingsområderne. Dens ideer blev i 1947 videreført i Fingerplanen.

Et større område blev fredet den 13. august 2003. Det fredede område udgør i alt ca. 150 ha. Området er blevet fredet for at bevare dets biologiske, landskabelige og rekreative værdier og for at sikre områdets mosaikstruktur og kontraster mellem det dyrkede land og de udyrkede arealer. Gladsaxe kommune er sammen med Herlev Kommune i gang med at udarbejde en samlet plejeplan for hele det fredede område.

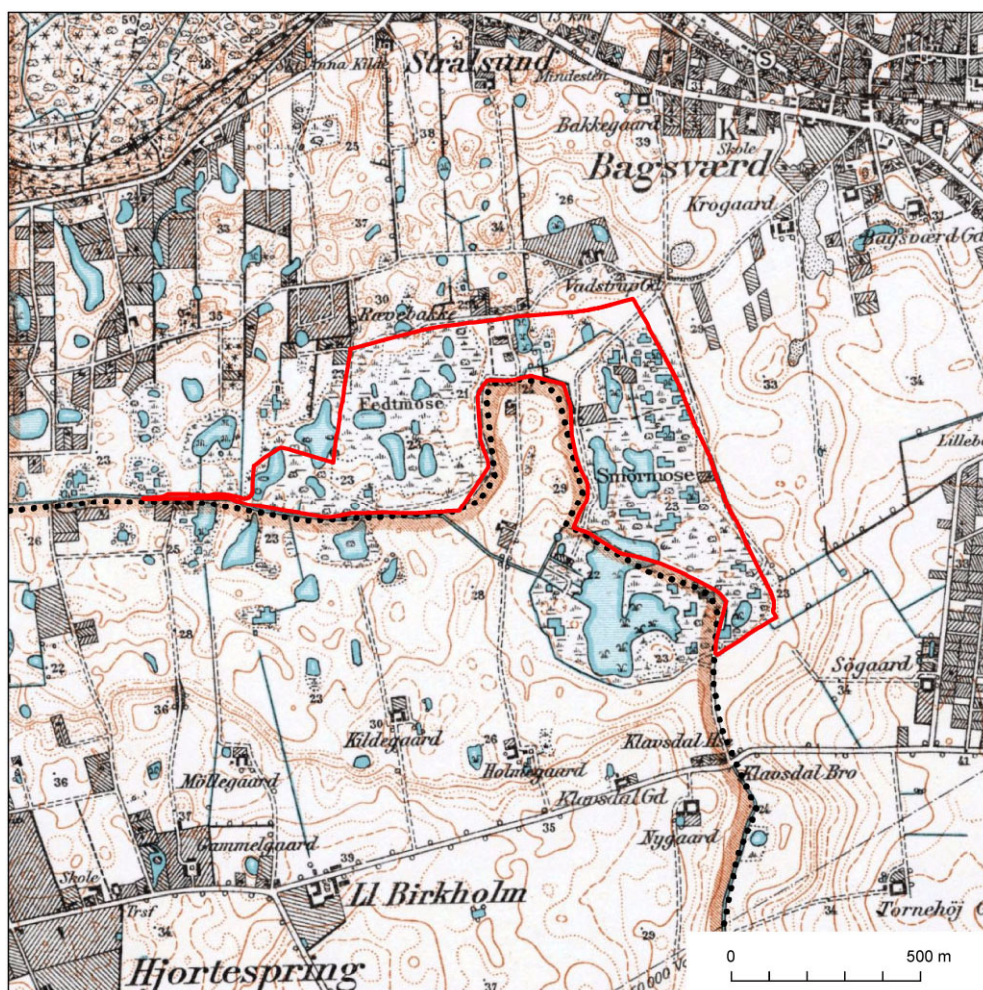

Figur 8.1 Fredningsgrænser og §3 områder ved Smør- og Fedtmosen

8.2 Landskab og kulturhistorie

Smør- og Fedtmosen er et naturområde i Gladsaxe Kommunes nord-vestlige del. Den sydlige del af Smørmosen ligger i Herlev Kommune. De fredede arealer ved Smør- og Fedtmosen dækker 44 ha, som fremstår som et stort næsten uberørt naturområde med moser, småsøer, enge og krat med et rigt og afvekslende dyre- og planteliv. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 7.

Smør- og Fedtmosen ligger i den østlige del af Hjortespringkilen, som strækker sig fra Hjortespring via Herlev Golfbane og det åbne land mellem Ballerup og Egbjerg til Jostrup Vang og Østerhøj området ved Måløv. Fra Smørmosen er der en økologisk forbindelse mod syd via Kagså og den grønne korridor omkring denne, til Kagsmose og Vestvolden. Mod nordvest er der fra Fedtmosen forbindelse via Tipperup Å til Lille Hareskov, Jonstrup Vang og Søndersø. Alle disse spredningskorridorer er dog flere steder gennemskåret af fysiske barrierer i form af store, stærkt trafikerede veje. Desværre er der ingen faunapassager ved nogen af vejene.

Figur 8.2 Historisk Målebordsblad ca. 1930.

Mosen blev omkring midten af 1700-tallet udskiftet i små lodder, som herefter blev anvendt til jagt, græsning og tørvegravning. De mange små mosehuller, der opstod, var typisk forbundet af små vandløb og afvandingskanaler og adskilt af små forhøjninger i terrænet. Udskiftningen af mosen skete over længere tid, hvilket sandsynligvis har haft betydning for graden af tilgroning, således at de senest udskiftede lodder i dag er de mest vandfyldte.

Op til 2. Verdenskrig, hvor tørvegravningen ophørte, fremstod moserne åbent men under tilgroning. Landskabet var præget af store fritliggende gårde med fritliggende landbrugsjord og småsøer i dødishullerne. Igennem 1950'erne og 1960'erne forsvandt flere af vandhullerne. De er dog siden hen blevet retableret ved naturgenopretning. Langs Hillerød motorvejen har der ligget en række private parceller med sommerhus. Disse huse er nu nedrevet og grundene er overtaget af Gladsaxe Kommune. Rester af hegn ses stadig i landskabet.

Figur 8.3 Området rummer mange vandfyldte tørvegrave, nogle af dem, fx denne tæt ved Hillerød Motorvejen, er omgivet af rester af rigkær.

8.3 Naturindhold

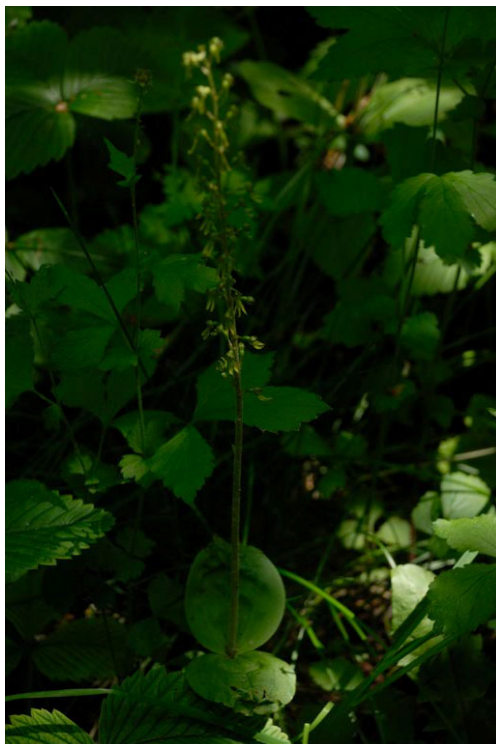
Smør- og Fedtmosen er de vigtigste botaniske lokaliteter i Hjortespringkilen og den vigtigste i Gladsaxe kommune. Området omfatter følgende varierede plantesamfund:

- Søer med åbent vandspejl. Søerne er især domineret af liden andemad, stor andemad, kors andemad, vand-pileurt, butbladet vandaks, hvid åkande, svømmende vandaks, gul åkande og frøbid. I enkelte søer i Smørmosen ses vandrøllike og tornfrøet hornblad, alm. blærerod, liden blærerod og den akvatiske levermos flydende stjernestøv.
- Søer med flydebladszone med frøbid, butbladet vandaks, og stor andemad.

- Rørsumpe domineret af tagrør, bredbladet og smalbladet dunhammer, søkogleaks, kær-svovlrod, lådden dueurt og bredbladet mærke. I partier med dynd findes arter som tigger-ranunkel, sværtevæld og knæbøjet rævehale.
- Kratmose med f.eks. vorte-birk, rød-el, grå pil, femhannet pil, eng-rørhvene, alm. fredløs, bittersød natskygge og alm. mjødurt. Der er moseområder i store dele af fedtmosen og i den østlige del af smørmosen, der domineres af birk og pil, og med sphagnum squarrosum, dusk fredløs og kær-mangeløv i bunden. En del af søerne i området er omgivet af sumpskov med elle- og asketræer, som er en EU-prioriteret naturtype.
- Sur, næringsfattig skovmose (skovbevokset tørvemose) med vorte-birk og tørst. Denne vegetationstype findes i i Smørmosens centrale del omkring naturstien. I dette område er der bl.a. fundet næb-star, tråd-star kragefod, blåtop, mosebølle, tranebær, hedelyng og flere arter af tørvemusser.
- Skov domineret af ask med indslag af skov-elm, hassel, mirabel og ahorn. Man kan finde hvid og gul anemone, ægbladet filglæbe, knold-kulsukker og spansk jordbær i de muldrige skovbunde. Derudover findes næringskrævende arter som stor nælde, feber-nellikerod, alm. fuglegræs og skvalderkål.
- Overdrev med f.eks. hvidtjørn, korbær, hindbær, pastinak, gyldenris, draphavre og alm. knopurt.
- Gammel frugtplantage eller have med æble, mahonie, vedbend, vinca, snebær og stor tusindstråle.

Moseområdet er præget af forskellige grader af tilgroning og er visse steder ikke tilgængeligt. Moseområdet er i konstant udvikling hen mod skov, og alle stadier kan ses: rørmose med tagrør, dunhammer og søkogleaks. Kratmose med overvejende birk og pil. Skovmose med birk, el og ask. Moserne har forandret sig en del i de forløbne ca. 20 år. De åbne vandområder er primært tilgroet med tagrør, rørsumpene er især domineret af grå-pil, skovmosen er ofte afløst af tørre skove med el og ask, og overdrevene trues af stor nælde, kanadisk gyldenris, skvalderkål, hindbær, kæmpe-bjørneklo og bævreasp.

Tilgroningen af åbne arealer med pilekrat eller skov er et led i den naturlige succession i området. Udefrakommende påvirkninger, som tilledning af forurenede overfladevand, øget deposition af især kvælstof fra atmosfæren og vandstandssænkning, har dog fremskyndet tilgroningsprocessen. Dyndensamfundene er næsten helt forsvundet, og vegetationen er blevet mere artsfattig og domineres af nogle få næringskrævende arter. Kragefod, blåtop, mosebølle og tørvemusser, tilknyttet næringsfattige kær findes stadig i de indre dele af Smørmosen. Da disse arter vil trives dårligt og udkonkurreres af andre arter ved næringsstofpåvirkning, er de stærkt afhængige af, at der ikke sker yderligere næringsstofpåvirkning, og at den høje vandstand opretholdes, så yderligere tilgroning forhindres.

Figur 8.4 Ægbladet fliglæbe

Planter

Det anslås at omkring 400 arter af højere planter er fundet i området (inklusive Herlev Kommunes dele) gennem tiden. Af specielle og sjældne arter kan nævnes: krebseklo, alm. blærerod, forskelligbladet tidsel samt mindst 5 arter af orkideer heriblandt sump-hullæbe og ægbladet fliglæbe.

Pattedyr

Dyreliv

Der er i 2007 registreret følgende arter af flagermus: vandflagermus, dværgflagermus og skimmelflagermus. Alle flagermus er som nævnt opført på EF-Habitatdirektivets bilag IV. Der findes desuden bl.a. hare, rådyr, ræv, hermelin og ilder.

Fugle

Området er af Dansk Ornitologisk Forening bedømt som værende af betydelig ornitologisk værdi især som ynglelokalitet, med ynglende pungmejse, sorthalset lappedykker og andre lappedykkere. Der er en stor bestand af ynglende sumpfugle. Som træk- og rastelokalitet er området udpeget som værende af national betydning. Der er dog gennem årene sket en tilbagegang i antallet af ynglende fuglearter, hvilket skyldes en større grad af tilgroning i mosen. Denne udvikling er dog ved at vende, efter at der i 2003 er foretaget en rydning af krat og rørskov i de sydlige dele af Smørmosen, som ligger i Herlev Kommune.

Der er registreret omkring 200 forskellige fuglearter gennem tiden, hvoraf ca. 50 arter yngler årligt; bl.a. 2-3 lappedykkerarter, en hel del andefugle og vandhøns - og, ikke mindst masser af sangfugle. Af mere fåtallige ynglefugle ses bl.a. spurvehøg, musvåge, tårnfalk, vibe, skovskade, gøg, natugle, sanglærke, stor flagspætte, sumpmejse, halemejse, pungmejse, træløber, grå og broget fluesnapper, stillits, dompap og kernebider. Herudover yngler landets måske næststørste sjagger-koloni nær mosen.

Figur 8.5 Vandhul i Fedtmosen

Forår og efterår ses et betydeligt antal trækfugle der raster i mosen; det drejer sig bl.a. om hel del rovfugle og af småfugle trækker og raster mange forskellige arter; på - og over markerne ses et betydeligt antal pibere, lærker, svaler, drosler, stenpikkere og bynkefugle - samt flere tusinde finker etc. Der desuden altid en hel del rastende småfugle i selve mosen. Herudover forefindes i udkanten af Fedtmosens nordvestlige hjørne en overvintringsplads for Skovhornugler.

Krybdyr og padder

Følgende arter af padder og krybdyr blev i 1978 blevet registreret i moserne: Almindeligt firben, markfirben, snog, hugorm, lille vandsalamander, skrubtudse, springfrø, butsnudet frø og grøn frø (Gladsaxe Kommune 1993). Af disse er angivelsen af springfrø meget bemærkelsesværdig, da artens nordgrænse på Sjælland går lidt nord for Køge. Da spidssnudet frø, der findes i området, ikke optræder på listen, og da springfrø ikke er genfundet ved senere undersøgelser udført af Amphi Consult (2005) og Orbicon (2007), er det sandsynligt at angivelsen beror på en fejlbestemmelse. Stor vandsalamander og spidssnudet frø, der ifølge Orbicon yngler i henholdsvis 11 og 10 søer i området er opført på EF-Habitatdirektivets bilag IV.

Heller ikke markfirben og hugorm blev fundet af Orbicon (2007). For markfirben gælder endvidere, at der ikke synes at være oplagte levesteder. Ved undersøgelsen i 2007 blev følgende arter registreret: Stålmorm, almindeligt firben, snog, stor vandsalamander, lille vandsalamander, skrubtudse, butsnudet frø, spidssnudet frø og grøn frø.

Fisk

Ved undersøgelser i henholdsvis 1975 og 1979 af Gladsaxe Kommune blev der registreret skalle, rudskalle, gedde, aborre, suder, ål og brasen i Smør- og Fedtmosens søer. I områderne nær tilløbene fandtes stor set kun skalle, der kan klare sig ved lave iltkoncentrationer (Gladsaxe Kommune 1993).

Hvirvelløse dyr

Der blev ved en undersøgelse i 2007 (Orbicon 2008) fundet flere ualmindelige arter af vandinsekter; der er utvivlsomt også en stor mangfoldighed af landlevende insekter.

8.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

I området er anlagt et stisystem, hvoraf en del indgår i det overordnede hovedstisystem mellem Kalvebod og Værløse. Størstedelen af Smør- og Fedtmosen er offentligt tilgængelige. Adgangsforholdene er gode og stisystemet veludbygget vekslende mellem grusstier og tråtte stier. Der er mulighed for parkering ved Værebroparken og tillige god adgang til de rekreative kerneområder med borde og bænke.

Figur 8.6 Picnic-bord ved fårefold i Smørmosen

I den nordlige ende af området mod Værebrovej findes et område med pensionisthaver. Syd for Smørmosen ligger et område med kolonihaver lige vest for Hillerød motorvejen.

I Fedtmosen ved Værebrovej findes det parkprægede areal "Cirkuspladsen" med plænegræs, bålplads og spredte beplantninger. Vest for cirkuspladsen nær Værebrovej blev der i 1992 opført et madpakkehus til brug for Gladsaxe Kommunes daginstitutioner. I tilknytning hertil er opstillet en friluftsudstilling med informationsmateriale om mosens planter og dyreliv. Her ligger også en vinterfold til fårene.

Figur 8.7 Pensionisthaver ved Værebrovej i Smørmosen nordlige del.

Ved nordkanten af Fedtmosen ligger der en naturskole Jernalderbyen, som drives af Gladsaxe Kommune. Fra naturskolen udgår en natursti, som til dels er 'udvisket', og kun delvis har kunnet identificeres. Naturstien går dog mest i den nordvestlige og sydvestlige del af mosen. I den sydøstlige del af Smørmosen er der ligeledes en natursti, som dog er lukket i det meste af sommeren af hensyn til ynglefuglene. Stien er anlagt af Herlev kommune og slynger sig delvis ind over Kommunegrænsen. Naturstien er meget vanskeligt tilgængelig, og går blandt andet over stærkt gyngende hængesæk. Omkring naturstien findes nogle af mosens mest karakteristiske næringsfattige partier. Naturstierne vedligeholdes ikke.

8.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Særlige værdier

- Det fredede område er et værdifuldt bynært naturområde, som ligger i et smukt, kuperet landskab.
- På trods af intensiv rekreativ udnyttelse findes der stadig områder, som er næsten uberørte.
- Især Smørmosen rummer en værdifuld flora og en naturtype, som er internationalt prioriteret. Samtidig er en af mosens væsentlige værdier det rige fugleliv, som kan være yderst følsomt overfor forstyrrelser fra færdsel og rekreativ udnyttelse.
- Smør- og Fedtmosen er et område, som primært benyttes af det uorganiserede friluftsliv til gå ture med og uden hunde samt cykling i området.

- Faciliteterne ved madpakkehuset og de græssende får en attraktion for Værebros områdes børnehaver og vuggestuer.
- Moserne er et vigtigt nærrecreativt naturområde og et regionalt udflugtsområde hvor det er muligt for brugeren at opleve et område rigt på landskabelige og biologiske kvaliteter.
- Området er et meget værdifuldt naturområde, der rummer sjældne naturtyper og en del sjældne og truede arter. Af specielle og sjældne arter kan nævnes: orkideen sump-hullæbe og den kødædende vandplante alm. blæserod
- I de indre dele af Smørmosen findes partier, der lever op til kriterierne for den prioriterede habitat-naturtype: Skovbevoksede tørvemoser.

Figur 8.8 Skovbevokset tørvemose med birk, blåtop og tørvemosser i Smørmosen.

Problemer, mangler, trusler

- Tilgroning med vedplanter er med til at fremme udviklingen mod skovagtige biotoper, da træer har et højt vandforbrug og derved selv bidrager til sænkning af grundvandsstanden.
- Nogle områder i Fedtmosen er i dag så tilgroede, at man ikke længere har fornemmelsen af at færdes i et vådområde.
- Når vegetationen er høj, uigennemtrængelig og skyggende, vil de fleste typiske kærplanter ikke længere blomstre eller forsvinder helt.
- Tilgroning og færdsel i området nævnes som de væsentligste trusler mod ynglefuglefaunaen (DOF 1998).

- Der er fundet en del invasive plantearter: Liden singrøn, have-guldnælde, kæmpe-bjørneklo, småblomstret balsamin, almindelig snebær, kanadisk gyldenris, japansk hestehov og stor tusindstråle. Flere af arterne forekommer i store bestande, også andre indførte men (endnu) ikke egentligt invasive arter ses forvildede i området.
- Det overfladevand, der tilledes Smørmosen fra Hillerødmotorvejen, har ikke en kvalitet, der betinger opretholdelsen af en rig og varieret vegetation. På grund af eutrofiering må det forventes, at udviklingen mod artsfattig skovmose med få næringskrævende arter vil fremskyndes yderligere.

9 Kagså-kilen/Kagsåparken

Aurora

Den smukke aurora (*Anthocharis cardamines*) er en rigtig forårsbebuder, der ofte kan ses fra midt i april, som en af årets første dagsommerfugle.

Hvordan ser den ud?

Aurora hannen er let kendelig. Ingen anden dansk dagsommerfugl er overvejende hvid med en orange spids på forvingen. Hunnen kan forveksles med kålsommerfuglene, men når den sidder stille kendes den fra disse på de grøntmarmorerede bagvingeundersider.

Hvor findes arten?

Arten er udbredt over hele landet, den er dog sjælden i Vestjylland, og mangler på nogle mindre øer. Tidligere fandtes aurora især på enge, hvor engkarse, der er artens hovedfoderplante for larverne, vokser. I takt med engenes tilbagegang blev der også færre aurora i Danmark, men løgkarse, der er begunstiget af nitrat og er blevet almindelig langs veje og stier, har vist sig at være en god erstatning for engkarse. I dag er aurora derfor igen et almindeligt syn.

Hvad kan hjælpe arten?

Opretholdelse af enge med ikke for hård græsning eller høslæt kan sikre bestande af engkarse og af andre blomstrende urter, der kan bruges som nektarkilder af de voksne aurora sommerfugle. Bevarelse/skabelse af udyrkede bræmmer med løgkarse langs veje og stier er på samme måde til gavn for arten.

9.1 Frednings og beskyttelsesforhold

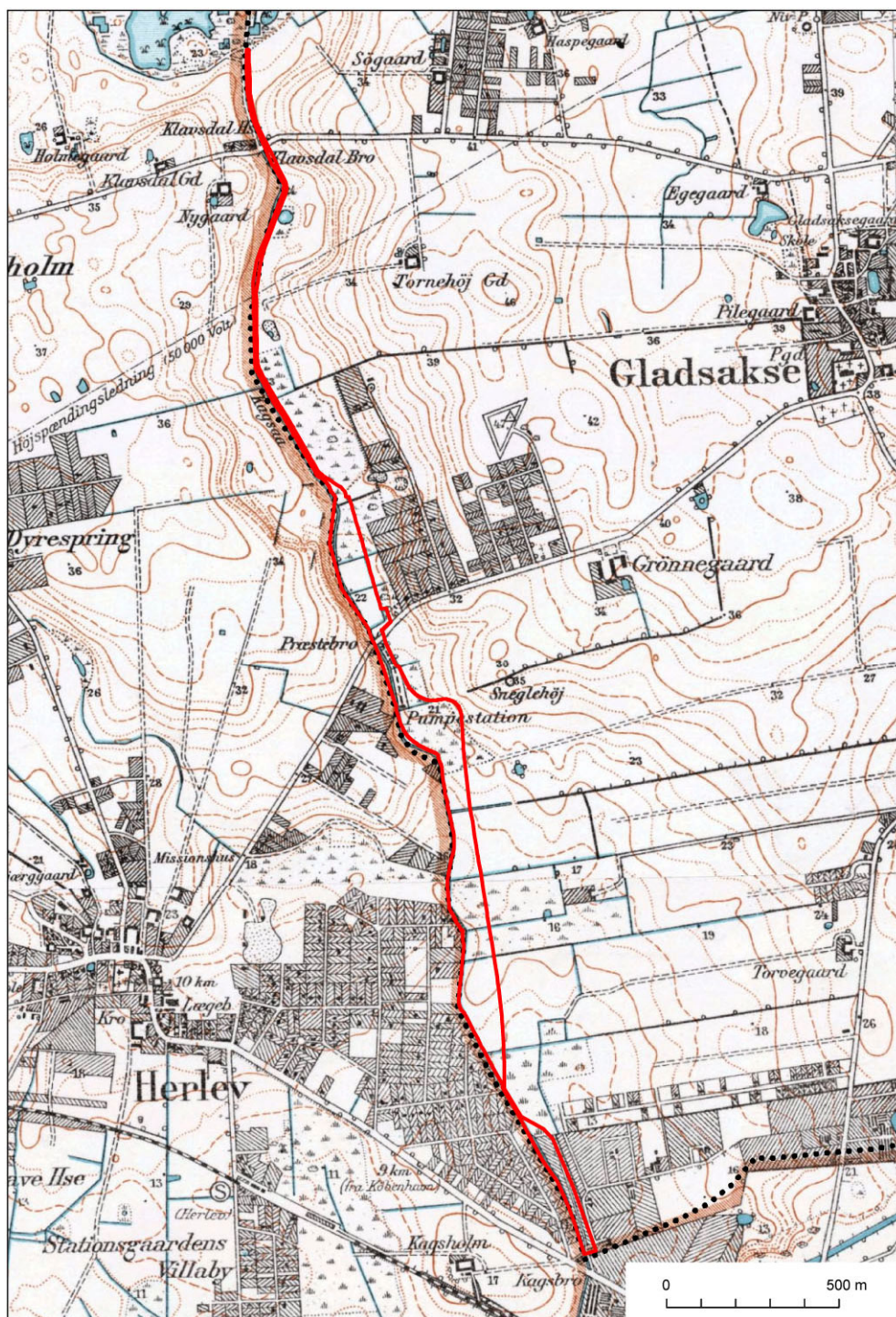
Kagsåparken på 11 ha er et ca. 3 km langt og smalt parkbælte langs Kagsåen på grænsen til Herlev Kommune. En lille del af Kagsåparken, resterne af en gammel kommunal planteskole, er fredskov. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 8.

Figur 9.1 Fredningsgrænser og §3 områder ved Kagså.

9.2 Landskab og kulturhistorie

Kagså er et af to kommunale vandløb i Gladsaxe Kommune. Åen fremstår i dag som en smal kanal bevokset med en lang ensformig række af vandplaner, som indikerer Kagsåens nuværende forløb. Området indeholder gang- og cykelstier, græsarealer herunder til boldspil samt rester af en tidligere kommunal plante-skole anlagt som beskæftigelsesprojekt.

Figur 9.2 Historisk Målebordsblad ca. 1930.

Københavns Energis Kildeplads XIII og XIV ligger ved Kagsåen på grænsen mellem Herlev og Gladsaxe. Indvindingen fra de to kildepladser er tilsammen på 1,8 mio. m³ pr. år, og udgør en væsentlig del af driftsgrundlaget for Islevbro Vandværk, der årligt behandler ca. 6 mio. m³ vand. Kildeplads XIII er midlertidigt lukket på grund af forurening.

Figur 9.3 Kildeplads for Værket ved Islevbro beliggende ved Pilebro. Kildepladsen er en smal kile, her ses den sydlige ende af pladsen.

Figur 9.4 Kildeplads for værket ved Islevbro beliggende ved Pilebro. Kildepladsen er en smal kile, her ses den nordlige ende af pladsen.

Kagsåparken og Kagså krydses af Klausdalsbrovej vest for nytehaverne i Haveforeningen Smørmose. Klausdalsbrovej er i dag vandskel mellem Tipperup Å og Kagsåen. Åen er ført under vejen i en lang underføring, som indebærer at vandløbet er rørlagt ca. 20 m på hver side af vejen. Da vandløbet krydses i nær tilknytning til hovedstien, vil det være oplagt her at lave en kombineret sti- og faunapassage.

9.3 Naturindhold

Området består af græsarealer - nogle slås, andre henligger uplejede - samt buskadser og træbevoksninger. Der har tidligere foregået hestegræsning i en mindre fold der blev brugt som ridefold, men denne brug er ophørt.

Der er også et ret nyt regnvandsbassin, dette fremtræder vegetationsløst og er endnu uden biologisk værdi.

Området rummer en lang række overvejende plantede arter af træer og buske. Her kan en del mere almindelige vilde dyre- og plantearter trives. Dette gælder bl.a. flere dagsommerfugle som aurora. Græsarealerne i området plejes relativt intensivt. Den nuværende fordeling af græsarealer og bevoksninger er vist på kort 08, Eksisterende forhold Kagsåparken.

9.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

Kagsåparken indeholder gang- og cykelstier, græsarealer herunder til boldspil samt rester af en tidligere kommunal planteskole anlagt som beskæftigelsesprojekt.

Figur 9.5 Cykeltur i det grønne bælte langs Kagså.

Området benyttes primært til cykling og gåture med og uden hunde. Den typiske bruger anvender området som gennemfartsområde snarere end opholdsområde. Da støjafskærmningen fungerer ret godt er der med de rette faciliteter potentiale for en større brug af området til ophold.

9.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Særlige værdier

- En grøn korridor med en stiforbindelse
- Mulighed for øget rekreativ udnyttelse, fordi der er etableret støjværn langs Motorvej M3.
- Mulighed for at genslynge et af kommunens eneste vandløb.

Problemer, mangler, trusler

- Der er fundet flere invasive plantearter: Glansbladet hæg, kæmpebjørneklo og sildig gyldenris, disse bør bekæmpes.
- Den nuværende pleje understøtter ikke en forøgelse af områdets naturindhold. Det ville være godt om den kunne differentieres mere og omfatte egentligt høslæt på mindre dele.
- Passagen ved den tæt trafikerede Klaudalsbrovej er problematisk for cyklister og fodgængere.

Figur 9.6 *Kagså løber i en smal flisebelagt nedgravet kanal, i den sydlige del af Kagsåparken.*

10 Høje Gladsaxe Park og Gyngemosen

Hvidtjørn

I Danmark findes to velkendte arter af hvidtjørn: Engriflet hvidtjørn (*Crataegus monogyna*) og Almindelig Hvidtjørn (*Crataegus laevigata*). Hvidtjørn er en stor, løvfældende busk med en stiv og tæt vækst. Busken bærer talrige stive grentorne. Knopperne er spredte, runde og rødbrune. Bladene er omvendt ægformede med tre lapper på den yderste tredjedel. Blomstringen sker i maj-juni, og blomsterne sidder i halvskærme på knudrede dværgskud. De er hvide, lugter stramt og tiltrækker fluer. Frugterne er røde bæræbler "kødbær" med 1-2 kerner, som spirer villigt.

Hvidtjørn er middel skyggetålende og tåler megen vind. Den kan gro på næsten alle jordtyper, og den rige frugtsætning gør den eftertragtet af fuglene. Rodnettet har kraftige hovedrødder og højtliggende, ret grove siderødder. Hvidtjørn fremkalder jordtræthed.

Anvendelse

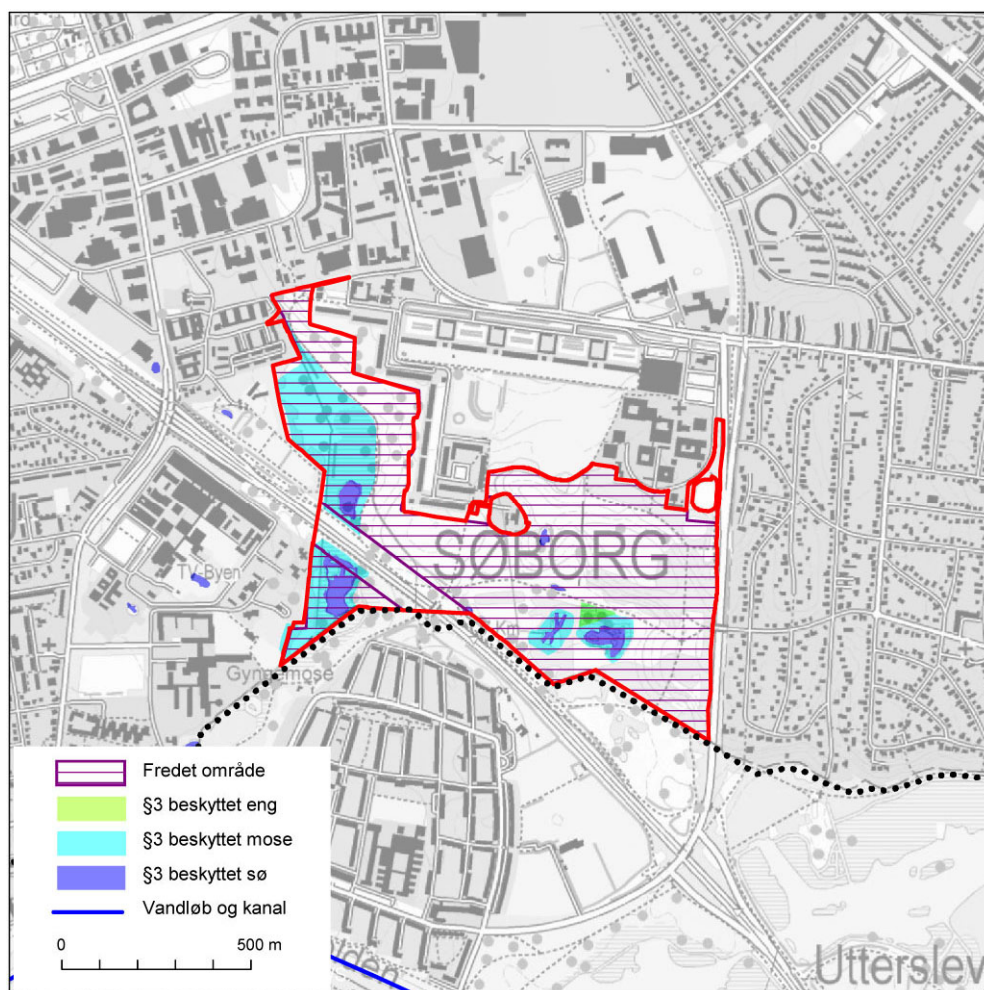
Planten tåler beskæring og er velegnet inde i plantninger. Hjortevildt og harer æder gerne kviste og skud. Frugterne af Almindelig Hvidtjørn har 2-3 sten og er eftertragtet af fuglene.

Den er særligt velegnet til skovbryn og læplantninger, men anvendes også i den indre del af vildtplantninger. I byerne er den en velkendt plante i klippede hække. Som biplante kan hvidtjørn sammenlignes med æbler. Den giver næppe så meget nektar, men pollenudbyttet er ofte stort. Hvidtjørn blomster senere end æbler og den engrifledede art er den senest blomstrende. Dette er en fordel for såvel frugttræer som bier, idet trækket derved bliver fordelt.

I folkemedicinen er hvidtjørn (blade, blomster eller modne frugter) blevet anvendt som et hjerte og kar stimulerende middel. I dag anvendes de tørrede blade, blomster, frugter eller ekstrakter af disse til behandling af nervøst hjerte og aldersbetinget let nedsat hjertefunktion, hvor lægen har udelukket anden årsag til symptomerne. Te af hvidtjørn kan drikkes, blot fordi den smager godt og giver kroppen varme og liv. De røde bær anvendes til te mod lettere infektioner i underlivet.

10.1 Frednings og beskyttelsesforhold

Høje Gladsaxe Park og Gyngemosen omfatter i alt 75 ha marker, enge, moser, krat og lunde mellem Hillerødsmotorvejen og Høje Gladsaxe. Området blev fredet i 1969 kort efter færdiggørelsen af Høje Gladsaxe. Fredningen er siden blevet erstattet af en ny fredning fra 2000. Området omfatter også Gyngemosen syd for Hillerødsmotorvejen. Gyngemosen strækker sig ind i Københavns Kommune. Denne del er fredet ved en særskilt fredning.

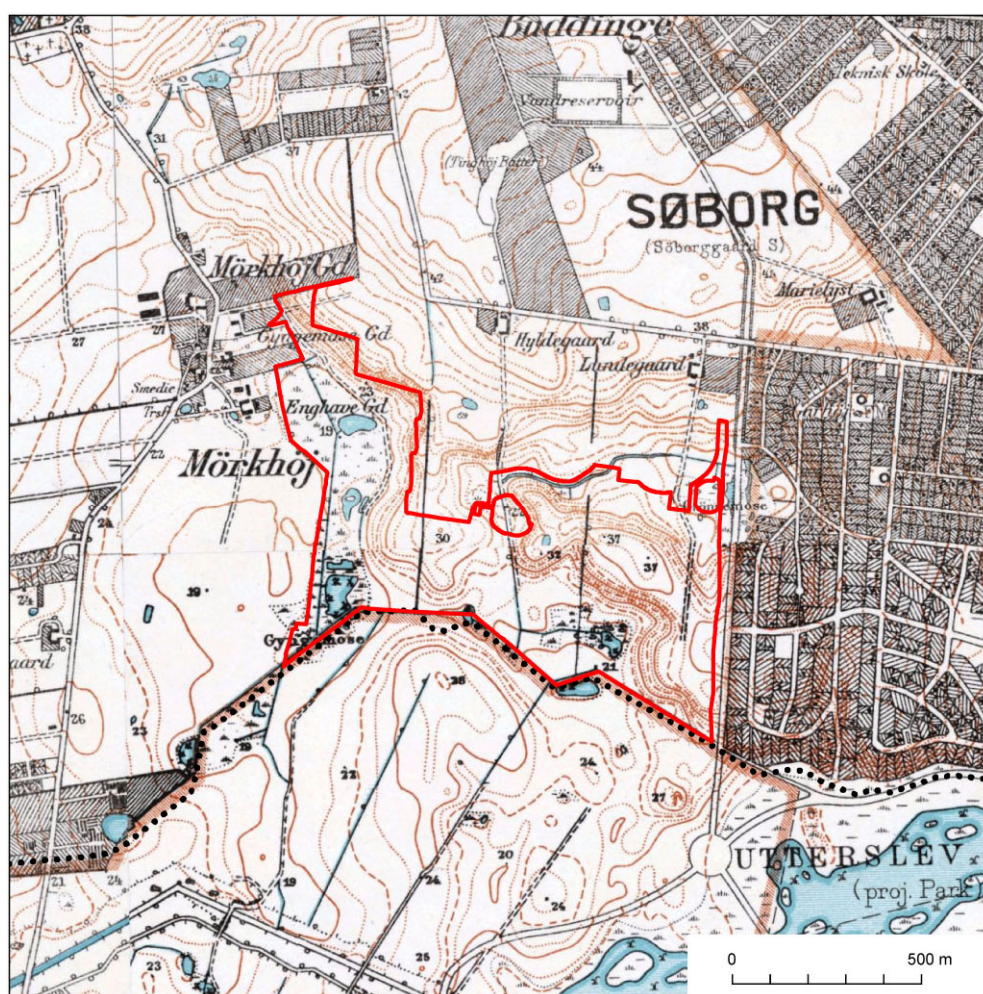

Figur 10.1 Fredningsgrænser og §3 områder i Høje Gladsaxe Park og Gyngemosen

10.2 Landskab og kulturhistorie

Høje Gladsaxe Park er et stor og varieret grønt område i et kuperet terræn, der gennemkrydses af asfalterede stier og temmelig dybe grøfter, hvoraf de fleste tørrer ud. Der er mange små vandhuller (dødishuller) og fugtige lavninger i området. Den nuværende tilstand i området fremgår af kortet i Bilag 9.

På stedet hvor Høje Gladsaxe ligger i dag, lå der før to større gårde, Hyldegården og Lundegården, som i dag er navnene på to børnehaver og et fritidshjem i området. I 1930 og 1938 blev gårdene overtaget af henholdsvis Københavns og Gladsaxe Kommune med henblik på senere byudvikling i området. Selve bebyggelsen Høje Gladsaxe bebyggelsen er opført i perioden 1963-66 som montagebyggeri og består af 1943 lejligheder samt institutioner, butikker, garager, vaskerier centre, mv. Der findes også børnehaver, vuggestuer og en skole, Høje Gladsaxe Skole, i området. Hillerød motorvejen der i dag gennemskærer Gynge-mosen er ligeledes anlagt sidst i 1960'erne.

Figur 10.2 Historisk Målebordsblad ca. 1930.

10.3 Naturindhold

Plantesamfund

Syd for højhusene og de tilhørende områder kort kulturgræs og boldbaner er en bakke med fælledgræs og på toppen af bakken (syd for Høje Gladsaxe Skole) er areal med kort græs. Der er flere lavtliggende pletter i det store område med fælledgræs, der formentlig er temporære vandhuller i fugtige år. Græsarealet er mod øst omkranset af buskads/krat bestående af forskellige buske, herunder en del hvidtjørn, mirabel og kornel.

Figur 10.3 Udsigt til Høje Gladsaxe Parkens boligblokke.

Langs Høje Gladsaxevej findes et regnvandsbassin med fugtigbundsvegetation i bunden. Syd for dette er en rund boldbane i den skovdannende beplantning af primært ahorn. Bundvegetationen virker meget næringspræget og uden egentligt skovbundspræg. I parkens sydøstlige hjørne findes et hvidtjørnekrat med åbne partier, hvor der er læ og hvor bundvegetationen virker mindre næringspræget end det øvrige af parken. På skråningerne med mod mosehullerne er landskabet smukt kuperet med spredte buske i en græsfælle, som potentielt ville kunne udvikle sig til overdrev.

Omkring den sydøstlige sø (mosehul) i Høje Gladsaxe Park er der indenfor de senere år ryddet pilekrat. Herved er der dannet en fugtig eng og en bræmme af relativt lavtvoksende sumpvegetation syd for søen. Den vestlige sø er primært omgivet af askeskov. Langs asfaltstien er der flere fugtige lavninger med star-ump og sumpstrå. Vandhullet nærmest broen til Tingbjerg er meget tilgroet. I dette område findes også løvtræslunde med bøg, avnbøg, eg og ægte kastanje.

Vest for Høje Gladsaxe bebyggelsen skråner terrænet kraftigt ned mod den nordlige del af Gyngemosen. Denne moseflade er primært dækket af starump og højstaudesamfund domineret af alm. Mjødurt. Her er også partier med åbent vand og mindre øer med rød-el. Omkring den nord-sydgående sti er en skovdannende beplantning, som går over i en åben græsfælle op mod bebyggelsen. Skrånterne langs vestsiden af højhusbebyggelsen har spredte buske og de øverste partier er muligvis for stejle til at blive slåede.

Høje Gladsaxe Park og Gyngemosen har en varieret flora men uden egentlig sjældne arter, men med mange iøjnefaldende, biotoptypiske arter fx: Gul iris, tykbladet ærenpris, vand-røllike, vejbred-skeblad, næb-star og knippe-star. Den rigeste flora findes i moseområderne nær nogle af søerne, mens de højereligi-

gende områder gennemgående er artsfattige fælledgræs arealer uden eller med meget beskedne indslag af overdrevsarter. I starsumpene ses store bestande af den mindre almindelige tyk-akset star.

Figur 10.4 Vandhul med artsrig og typisk bredvegetation kan opleves nær bebyggelsen.

Pattedyr	Dyreliv Orbicon (2008) har i 2007 registreret vandflagermus, dværgflagermus og skimmelflagermus. Det vides ikke med sikkerhed, om området "kun" fungerer som fødesøgningsområde for flagermusene, eller om yngle- eller rastepladser findes. Det er dog sandsynligt vand- og dværgflagermus har ynglekolonier i træer i parken. Skimmelflagermus har sine vinterkvarterer i bygninger ofte højhuse (f. eks. er Herlev Hospital kendt som regelmæssigt vinterkvarter for arten), så selve Høje Gladsaxe bebyggelsen kunne let tænkes at være overvintningssted. Af andre pattedyr findes bl.a. egern, ræv, hermelin og grævling.
Fugle	Fuglelivet er ret rigt og omfatter arter som spurvehøg, musvåge, vandrikse (ved flere af søerne), græshoppesanger, sivsanger og nattergal. Flokke af gæs raster i området i sensommeren
Krybdyr og padder	Spidssnudet frø og stor vandsalamander, der opført på EF-habitatdirektivets bilag IV, er fundet er fundet ynglende i 2007. Af mere almindelige arter findes snog, stålorm, almindeligt firben, snog, lille vandsalamander, skrubbudse, butsnudet frø og grøn frø.
Fisk	I søerne findes bl.a. gedde, skalle, karuds.
Hvirvelløse dyr	Flere af søerne har en ret rig smådyrsfauna, der bl.a. fundet to ualmindelige guldsmedearter sortmærket kobbervandnymfe og kileplet-mosaikguldsmed.

Figur 10.5 Skovblåfugl kan ses i Høje Gladsaxe Parken

10.4 Rekreativ brug, faciliteter og tilgængelighed

Området er tilgængeligt via to veletablerede parallelle stier i nord sydgående retning nord for Hillerød motorvejen. Syd for motorvejen er der kun stier rundt om Gynge mosen. Der er ingen stier ind i selve mosen som ligger temmeligt utilgængeligt.

Figur 10.6 Afslapning under turen med udsigt over Høje Gladsaxe parkens åbne arealer i det kuperede terræn.

I Høje Gladsaxe parken findes boldbaner, stier og bænkepladser. Et område i Høje Gladsaxeparken nær Grønnemose Allé-broen er afmærket som område for løse hunde. Man må gerne fiske i områdets søer.

Området benyttes primært til cykling og gåture med og uden hunde. Enkelte ryttere bruger undertiden området. Der kunne godt etableres flere rekreative faciliteter og oplevelsesmuligheder i området.

10.5 Særlige værdier, trusler og potentiale

Særlige værdier

- Områder med mosevegetation omkring søerne er vigtige tilflugtssteder for padder, insekter og mange vilde planter.
- Området er levested for mange af de strengt beskyttede arter som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV.
- Det er muligt at opleve smuk og varieret natur især ved vandhullerne tæt på Høje Gladsaxe bebyggelsen. Dette skyldes bl.a. kommunen har gjort en indsats i forhold til rydning af pilekrat.
- Områdets institutioner og skoler har direkte adgang til naturområdet.
- Der er mulighed for ophold og boldspil på mange af områdets græsarealer.
- De mange blomstrende hvidtjørn gør en forsommertur i Høje Gladsaxe Parken til en smuk oplevelse.
- Det kuperede terræn byder på fine udsigter over naturområdet.

Problemer, mangler, trusler

- Området er gennemskåret af nogle ret dybe grøfter som dels er temmelig uæstetiske og dels leder vandet bort fra området.
- Stinettet i området er ufuldstændigt. For eksempel ender den nord-sydgående cykelsti fra Hillerød motorvejen i en trappe ved Høje Gladsaxe bebyggelsen.
- Flere af vandhullerne i området tørrer ud meget tidligt på sæsonen, måske inden haletudserne er færdige med deres forvandling til frøer.
- Der er konstateret et en del invasive plantearter: rynket rose, kæmpebjørneklo, lundgylden, sildig gyldenris og tusindstråle. Flere af arterne forekommer i ret stort tal. I området sydøst for Mørkhøj Bygade findes således partier, der er helt domineret af lundgylden.

Figur 10.7 *Lundgylden findes i stort tal i området*

- Plejen af de åbne naturgræsområder består i slåning uden opsamling af materialet. Dette fører ofte til en ret kedelig, artsfattig vegetation domineret af få arter af grove græsser. En mere differentieret pleje, hvor nogle arealer blev drevet med egentlig høslæt eller græsning, ville kunne øge områdets naturindhold ganske væsentligt.
- Gyngemosen har hidtil været generelt målsat. Separatkloakeret vand fra Høje Gladsaxe ledes i dag til det fælleskloakerede system og bidrager hermed til en øget belastning til Utterslev Mose ved overløb. Det separatkloakerede vand kunne i stedet udnyttes til at genskabe engområdet i den nordlige del af Gyngemosen ved Mørkhøj landsby og endvidere udnyttes til at sikre vand i de øvrige små søer/moser i Gyngemoseområdet.
- Stisystemet virker ufuldstændigt og slutter underlige steder ved Høje Gladsaxebebyggelsen, hvor fx en god cykelsti pludselig ender i en flisebelagt trappe.
- Der mangler nogle oplevelsesmuligheder, fx en naturlegeplads samt grill og bålpladser.
- Dele af området er plaget af trafikstøj fra Hillerød motorvejen

11 Øvrige naturområder og spredningskorridorer

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*) er fredet og listet som bilag IV-art i EF-habitatdirektivet. Den findes næsten overalt i Danmark. I Gladsaxe Kommune findes den fx i mange af vandhullerne i Høje Gladsaxe Parken, Smør- og fedtmosen og vandhullerne omkring Bagsværd Sø.

Spidssnudet frø er en mindre brun frø med mørkere tegninger, bl.a. en mørk maske bag hvert øje. Den bliver 3,5-5 cm lang. Spidssnudet frø varierer meget i farver. I yngletiden får hannerne en kvækkepose i hver mundvig, og i mange bestande får den en lyseblå eller gråviolet farve. Spidssnudet frø ligner meget ofte butsnudet frø, men har normalt en mere spids snude og bliver typisk ikke så stor og fed som denne. Arterne kan kendes med sikkerhed fra hinanden på længden af fodrodsknuden på bagfoden.

Arten ses uden for dvaletiden fra ca. marts til oktober. Den overvintrer mest på land, men kan også overvintrere i vand. Spidssnudet frø yngler normalt midt i april og kræver lidt varmere vand end butsnudet frø for at yngle. De små frøer går på land omkring Sankt Hans. Spidssnudet frø opholder sig tættere ved ynglevandhullerne og på mere fugtige steder end butsnudet frø. Ungerne især opholder sig tæt på vandhullet, og et vandhul er derfor særligt egnet, hvis det er omgivet af enge, moser og græsmarker, hvor frøerne kan finde føde. Spidssnudet frø yngler i mange forskellige slags vandhuller og ofte i de samme vandhuller som butsnudet frø. De to arter lægger deres æg blandet mellem hinanden. Hunnen lægger mellem 500 og 3.000 æg.

Spidssnudet frø er gået meget tilbage og er nogle steder blevet en sjælden art. Den er gået tilbage, fordi: Dens ynglevandhuller er blevet fyldt op, groet til eller forurenet, der er blevet udsat fisk eller ænder i vandhullet, moser og enge er blevet afvandet, så frøerne mister deres opholdssteder på land om sommeren, den har brug for fugtige områder nær sine ynglevandhuller, men vandhullerne på markerne har nu næsten altid en brat overgang fra vand til land.

Hvad kan hjælpe arten?

Man kan hjælpe spidssnudet frø ved at grave nye vandhuller, helst flere i nærheden af hinanden, som er omgivet af eng eller græs, og hvor der er en svampet zone mellem vandet og den omgivende eng eller mark. Man kan også hjælpe arten ved at undlade at udsætte fisk og ænder i vandhullerne, da de vil kunne æde al frø-yngelen. Det vil også gavne spidssnudet frø, at vandhullerne oprenses, så det næringsrige slam fjernes, ligesom det vil gavne arten, at man undlader at tilføre vandhullerne næringsberiget vand, så man mindsker hastigheden, hvormed et vandhul kan gro til.

11.1 Spredningskorridorer

I den gældende regionplan er der ikke udpeget lokale spredningskorridorer i Gladsaxe Kommune. Der er dog to områder, som i dag har en vigtig funktion, som grønne korridorer omkring rekreative stier: Stisystemet langs Hillerødmotorvejen og Kagsåparken, som er beskrevet i et tidligere kapitel.

Langs Hillerødmotorvejen ligger et bånd af grønne arealer som også indeholder stisystemet i forbindelse med motorvejen. Dette smalle område er stærkt præget af nærheden til motorvejen, men drives meget ekstensivt og henligger i naturtilstand. Vegetationen består overvejende af græsarealer med grove græsser og urter, med spredte beplantninger og levende hegn. Området har tætte forekomster af de invasive arter sildig og kanadisk gyldenris. Området indgår i regionplanens friluftsområde.

11.2 Vandhuller

Gladsaxe kommune rummer mange vandhuller, som er skabt som dødishuller under sidste istid. Andre er kunstigt anlagte. Mange af vandhullerne er privatejede. Fælles for dem er, at de er omfattede af Naturbeskyttelseslovens §3. I dette kapitel er blot udvalgt nogle få eksempler på vandhuller. Disse er udvalgt, enten fordi de rummer særlige værdier, eller fordi de via deres beliggenhed har et potentiale til at rumme natur eller oplevelses- og undervisningsværdier. De udvalgte områder omfatter:

- Højgårds Sø
- Værebrosø
- Gorkisøen
- Rektorsøen
- Nydam

Højgårds Sø

Højgårds Sø ejes af Gladsaxe Kommune og ligger i en offentlig park. Søen har en forholdsvis veludviklet undervandsvegetation, en artsrig smådyrsfauna og en fire paddearter: Butsnudet frø, skrubtudse, lille vandsalamander og grøn frø. Naturindholdet er af både lokal og regional betydning og en generel målsætning med et artsrigt og alsidigt plante og dyreliv er opfyldt. Højgårds Sø er næringsrig med klart vand og en forholdsvis veludviklet vegetation med bl.a. bevoksninger af bukkeblad, som er en ualmindelig sumpplante. Man må gerne fiske i Højgårds Sø.

Værebrosø

Værebrosø ejes af Gladsaxe Kommune og ligger i området ved Værebroskole og bag Bagsværd Svømmehal. Søen ligger i et bakket terræn, der består af græsarealer og arealer med alment boligbyggeri. Der er høje skyggende løvtræer fx ask, rød-el og pil langs hele bredden. Af padder yngler fåtalligt skrubtudse og butsnudet frø. Padderne havde dårlige ynglemuligheder i søen på grund af manglen på undervandsplanter og de skyggende træer. Værebrosø er stærkt næringsrig. Den indgår i regnvandssystemet, og har uklart vand og sort

dyndbund. Den dårlige miljøtilstand bevirker, at der kun er et fattigt plante- og smådyrsliv.

Gorkisøen

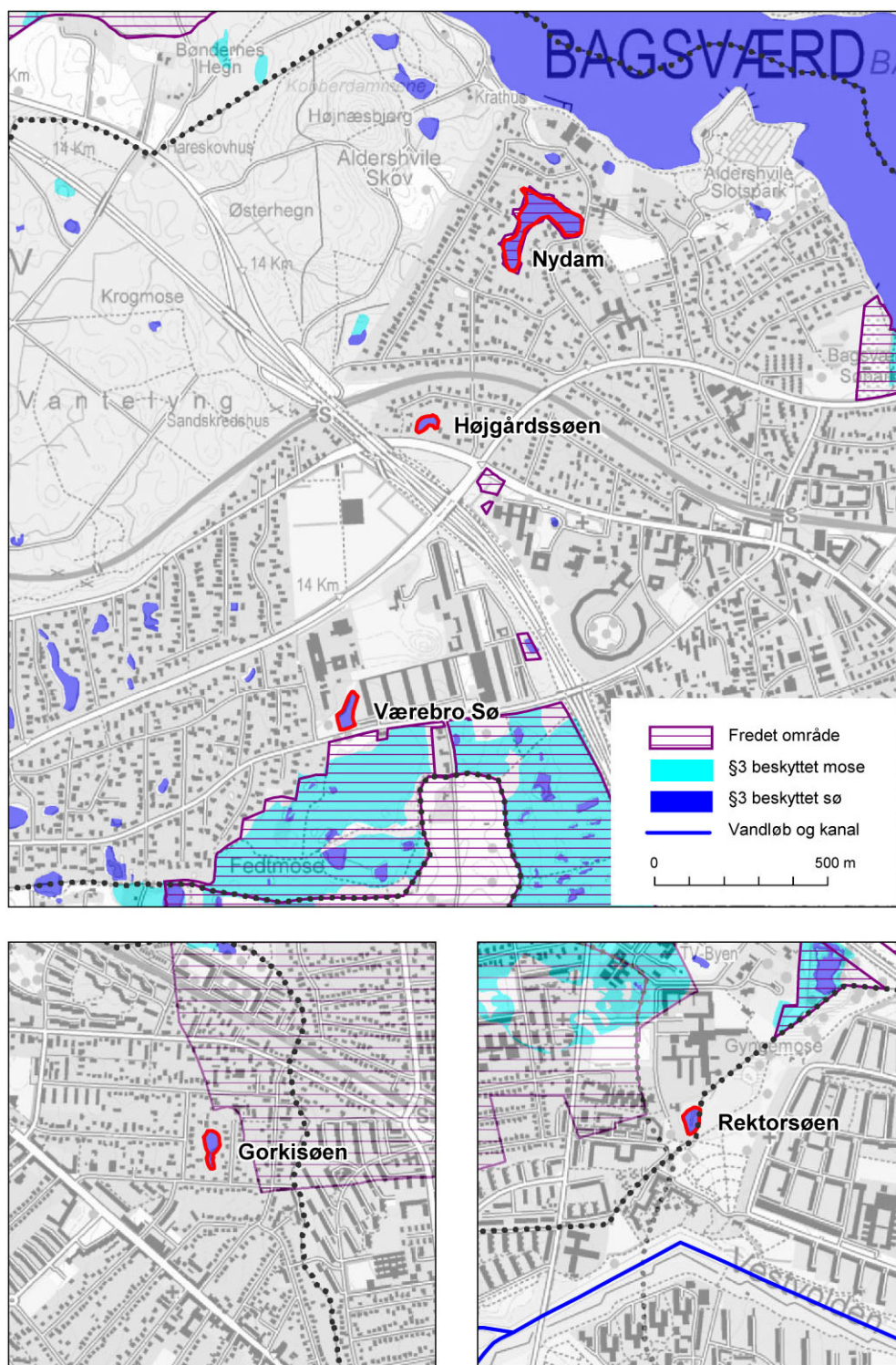
Gorkisøen er en privat sø. Ligger i et kvarter med villaer, hvis haver skråner ned mod søen. Der er enkelte pile- og birketræer langs bredden, hvor der strækingsvis findes en smal rørsump. Der er to mindre øer i søen, henholdsvis i den nordlige og sydlige del. Sø vandet er næringsrigt og klart. Der yngede 4 arter af padder: skrubtudse, butsnudet frø, grøn frø og lille vandsalamander. Desuden findes kransnålalgen stjernetråd, som er en sjælden vandplante her i landet. Gorkisøen har lokal og regional betydning, da den rummer en sjælden vandplante samt har en artsrig smådyrsfauna og paddebestand. Desuden findes en forholdsvis artsrig vandfuglebestand. En generel målsætning med et artsrigt og alsidigt plante- og dyreliv er opfyldt.

Rektorsøen

Rektorsøen er en privat sø. Det omkringliggende landskab er mose- og parklandskab. Søen er omgivet af træer langs bredden bestående af især rød-el, birk, grå-pil og bånd-pil. Midt i søen findes en langstrakt ø, der er groet til med rød-el og birk. Der er rørsump langs det meste af bredden og øen. Sø vandet er klart og svagt brunfarvet af humusstoffer. Af padder yngler: skrubtudse, butsnudet frø og lille vandsalamander. Søen har lokal og regional værdi og en del vandtilknyttede fuglearter. En generel målsætning med et artsrigt og alsidigt plante- og dyreliv er ikke opfyldt på grund af den manglende undervandsvegetation.

Nydam

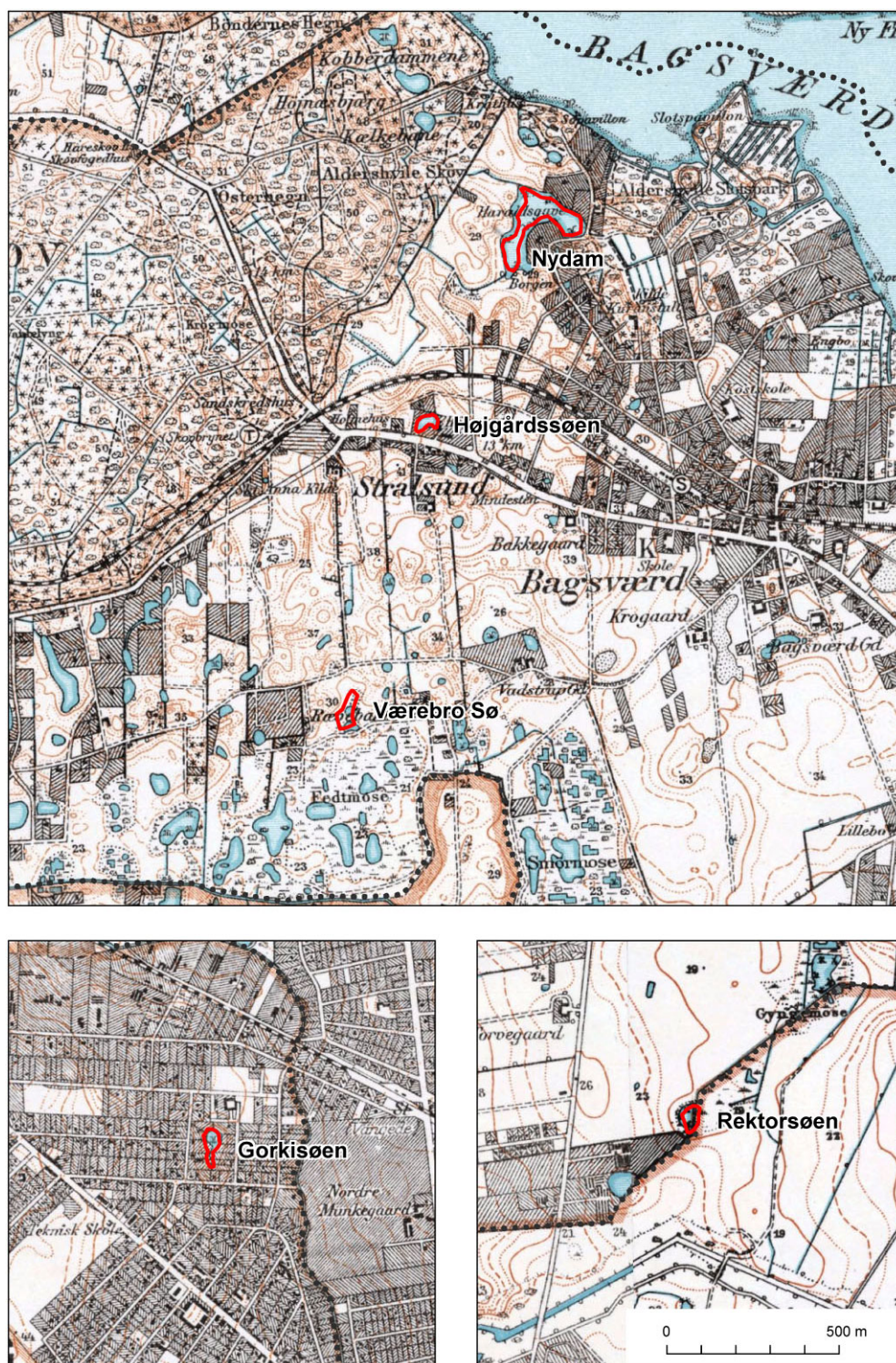
Nydam er en privat sø. Gladsaxe Kommune er bredejer på stykket langs Skovalléen. Det omgivende terræn er villaer med haver, der skråner ned mod søen. Der er en del skyggende træer langs søbredden afbrudt af rørsumpbevoksninger. Nydam har et artsrigt plante- og dyreliv, og den har naturmæssigt stor lokal og regional betydning. Nydam er en næringsrig sø, som har forholdsvis klart vand som følge af opfiskning af fredfisk i 2006. Flydebladsvegetationen er udbredt og består især af åkandebevoksninger, mens rørsumpen kun findes som forholdsvis smalle bræmmer langs bredden. Smådyrslivet i søen er artsrigt og varieret. Ved søen yngler spidssnudet frø og stor vandsalamander samt dværgflagermus, brunflagermus, vandflagermus og skimmelflagermus, der er på EF-habitatdirektivets bilag IV. Vandfuglebestanden er artsrig og rummer den her i landet meget sjældne ynglefugl, hvinand. I årene 2004-2006 er der gennemført biomanipulation i søen ved opfiskning af fredfisk, og dette har medført en forbedring i søens miljø- og naturtilstand.

Figur 11.1 Beliggenhed af og fredningsforhold ved de fem udvalgte vandhuller.

Figur 11.2 Eksisterende forhold i omgivelserne omkring de fem vandhuller

Figur 11.3 Historiske forhold ved de fem søer. Historisk Målebordsblad ca. 1930

12 Referencer

- Baagøe, H.J. (2007) Brev til Danmarks Naturfredningsforening i Gladsaxe
- Baagøe, H.J. og T.S. Jensen (2007) Danske Pattedyr Atlas.
- Gladsaxe Kommune (2008a) Fremtidens Gladsaxe - planstrategi 2008
- Gladsaxe Kommune (2008b) Vandområder i Gladsaxe Kommune. Udarbejdet af Orbicon A/S
- Gladsaxe Kommune (2007) Forslag til plejeplan for Bagsværd Søpark
- Gladsaxe Kommune (2005) Smukke Gladsaxe - Sådan bliver Gladsaxe kønnere og mere levende. Ideer til handlingsplaner.
- Gladsaxe Kommune (1990) Naturen ligger i Gladsaxe. Tag til Tyrolerhuset.
- Gladsaxe Kommune (1990) Grønne Gladsaxe vandringer i den sydlige del af Hjortespringskilen. Udarbejdet af Lars Neldsted
- Gladsaxe Kommune (1990) Grønne Gladsaxe vandringer i store Hareskov Smør- og Fedtmosen. Udarbejdet af Lars Neldsted
- Gladsaxe Kommune (1989) Grønne Gladsaxe vandringer ved Lyngby- og Bagsværd Sø. Udarbejdet af Lars Neldsted.
- Gladsaxe Kommune og Københavns Amt (2006) Gyngemosen og Høje Gladsaxe Park. Plejeplan. Udarbejdet af landsabsarkitekterne i Roskilde
- Hansen, P.E. (In.litt. 2000) Flora-rapport - Smør- og Fedtmosen
- Knud N. Flensted, (2007) Dansk Ornitologisk Forening fra hjemmeside <http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=3727>
- Københavns Amt (2006) Plejeplan for Smør- og Fedtmosen. Teknisk rapport. Udarbejdet af COWI A/S
- Københavns Amt (2004) Sektorplan for naturforvaltning

Københavns Amt (1998) Hjortespringkilen - landskab og naturværdier. Udarbejdet af COWI A/S.

Københavns Amt (1994) Rammeplan for Den Grønne Kile

Københavns Amt (1994) Hjortespringkilen - en strategiplan for den fremtidige planlægning, administration og realisering.

Miljøministeriet (2007) Fingerplan 2007 – Landsplandirektiv for hovedstadsområdet planlægning

Skov og Naturstyrelsen (2008) Motion i Hareskovene

Skov og Naturstyrelsen (2008) Hareskovene

DIF, DKF, DFfR, Sport Event Danmark og Team Danmark (2008) Visionsplan - Vision for rosporten på Bagsværd Sø. Udarbejdet af Hasløv og Kjærsgaard Arkitektfirma I/S.

Oplysningerne er givet af Knud N. Flensted, Dansk Ornitologisk Forening, april 2007, suppleret telefonisk juli 2008.

Figur 12.1 Bålplads ved Bagsværd Sø.